

Praktická príručka úradu EASO: vylúčenie

*Súbor praktických príručiek
úradu EASO*

január 2017

***Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede
na vaše otázky o Európskej únii.***

Bezplatné telefónne číslo (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Niektorí mobilní telefónni operátori neumožňujú prístup k číslam, ktoré sa začínajú 00800, alebo za tieto hovory môžu účtovať poplatok.

Viac informácií o Európskej únii je dostupných na internete (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-666-9 doi:10.2847/797759 BZ-06-16-228-SK-C
PDF ISBN 978-92-9494-632-4 doi:10.2847/213202 BZ-06-16-228-SK-N

© Európsky podporný úrad pre azyl, 2017

Úrad EASO ani iná osoba, ktorá koná v jeho mene, nenesie zodpovednosť za využitie informácií uvedených v tejto príručke.

European Asylum Support Office

Praktická príručka úradu EASO: vylúčenie

*Súbor praktických príručiek
úradu EASO*

január 2017

SUPPORT IS OUR MISSION

Úvod k praktickej príručke o vylúčení

Prečo bola vypracovaná táto praktická príručka? Praktická príručka úradu EASO s názvom Vylúčenie má slúžiť ako praktický nástroj, ktorý má sprevádzať úradníkov poverených prípadom v rámci Európskej únie a mimo nej v ich každodennej práci.

Účelom tejto praktickej príručky je pomôcť pri odhaľovaní a preverovaní potenciálnych prípadov vylúčenia.

Príručka je navrhnutá v súlade s príslušnými právnymi požiadavkami a zároveň navrhuje praktický prístup tým, že premieta normy spoločného európskeho azylového systému (CEAS) do usmernení ku každodennej práci.

Aký je rozsah pôsobnosti tejto praktickej príručky? Táto príručka sa zameriava na ustanovenia článku 12 ods. 2 smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu na základe článku 1 časti F Ženevského dohovoru z roku 1951 a článku 17 tejto smernice, t. j. ustanovení, ktorými sa upravuje vylúčenie v prípade, že si žiadateľ „nezasluhuje“ medzinárodnú ochranu.

Táto príručka sa nezaobrá vylúčením podľa článku 12 ods. 1 smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu na základe článku 1 časti D a E Ženevského dohovoru z roku 1951, t. j. v prípade, keď žiadateľ už ochranu má, a preto nepotrebuje ochranu v právnom postavení utečenca.

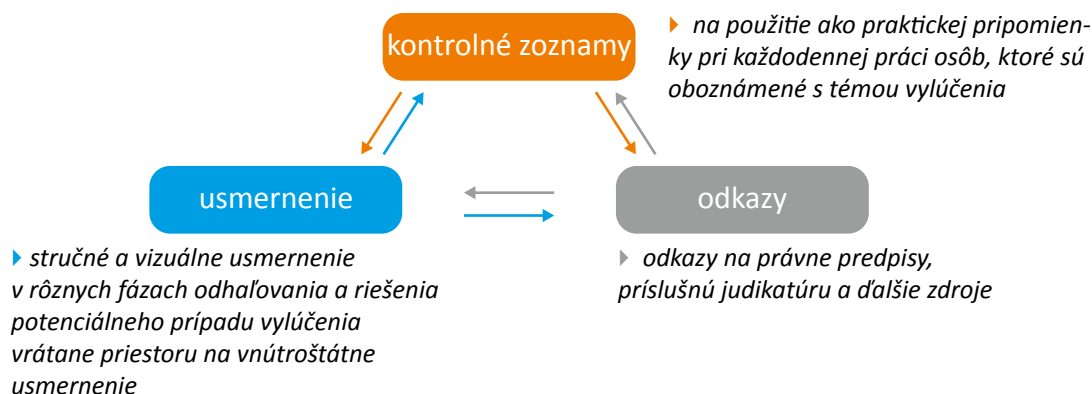
Väčšina pojmov, ktorými sa zaoberá táto praktická príručka, pochádza z vnútroštátneho alebo medzinárodného trestného práva, ako aj z medzinárodného humanitárneho práva. Treba však zdôrazniť, že vylúčenie je inštitútom azylového práva, ktoré sa svojou podstatou a cieľmi odlišuje, a v tomto ohľade sa uplatňujú špecifické kritériá.

Komu je určená táto praktická príručka? Táto príručka je v prvom rade určená úradníkom vnútroštátnych rozhodujúcich orgánov. Vo všeobecnosti sa v nej odkazuje na „úradníkov poverených prípadom“. Jej hlavnou cieľovou skupinou sú osoby, ktoré vedú pohovory alebo majú rozhodovacie právomoci, ale mohla by byť užitočným nástrojom pre úradníkov v situáciách prvého kontaktu aj pre každého, kto by mohol byť zapojený do odhaľovania a/alebo riešenia prípadu vylúčenia.

Praktická príručka zohľadňuje potreby úradníkov poverených prípadom, pre ktorých je téma vylúčenia novou témou: pre nich bude mať tento nástroj v prvom rade hodnotu zvýšenia informovanosti; posluží aj osobám s mnohoročnou praxou vrátane špecializovaných úradníkov poverených prípadom v oblasti vylúčenia, ktorým môže poslužiť ako praktická pomôcka.

Ako používať túto praktickú príručku? Praktická príručka je štruktúrovaná v troch úrovniach, ktoré je možné využívať nezávisle alebo vzájomne prepojené, a to v závislosti od potrieb používateľa. Používateľa sprevádzajú od odhalenia potenciálneho prípadu vylúčenia až po písomné rozhodnutie a prípadné ďalšie sledovanie.

Používanie úrovni praktickej príručky:

Okrem štruktúrovaného usmernenia je možné túto praktickú príručku považovať za nástroj na samohodnotenie a/alebo ju možno používať ako nástroj na dohľad nad kvalitou.

Ako bola vypracovaná táto praktická príručka? Príručku vytvorili experti z členských štátov EÚ+ za podpory úradu EASO. Cenné informácie poskytol Úrad vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR). Pred dokončením bola príručka prekonzultovaná so všetkými členskými štátmi EÚ+.

Ako súvisí táto praktická príručka s inými podpornými nástrojmi úradu EASO? Poslaním úradu EASO je podporovať členské štáty, okrem iného, prostredníctvom spoločnej odbornej prípravy, spoločnej kvality a spoločných informácií o krajine pôvodu. Ako všetky podporné nástroje úradu EASO, aj *Praktická príručka: vylúčenie* vychádza zo spoločných noriem systému CEAS. Je vytvorená v rovnakom rámci a mala by byť vnímaná ako doplnok k iným dostupným nástrojom úradu EASO. Pozornosť sa venovala hlavne jej súlade s týmito nástrojmi, najmä vo vzťahu k úzko súvisiacemu modulu osnov odbornej prípravy úradu EASO o vylúčení. Cenným zdrojom bola aj [Judicial Analysis Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive \(2011/95/EU\)](#) (Súdna analýza úradu EASO o vylúčení: články 12 a 17 smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu (2011/95/EÚ)).

Ide o praktickú príručku vypracovanú v rámci procesu matice kvality úradu EASO. Mala by sa vnímať v súvislosti s ďalšími dostupnými praktickými nástrojmi, najmä s [Praktickou príručkou úradu EASO: osobný pohovor](#) a [Praktickou príručkou úradu EASO: posudzovanie dôkazov](#).

Ako súvisí táto praktická príručka s vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou? Ide o nástroj tzv. mäkkej konvergenencie, v ktorom sú premietnuté spoločné normy a je v ňom vyhradený osobitný priestor pre rozdiely v právnych predpisoch, usmerneniach a praxi jednotlivých štátov.

Každý vnútroštátny orgán môže zapracovať na označených miestach praktickej príručky príslušné právne predpisy a usmernenia, a poskytnúť tak svojim úradníkom povereným prípadom ucelené usmernenie k vylúčeniu.

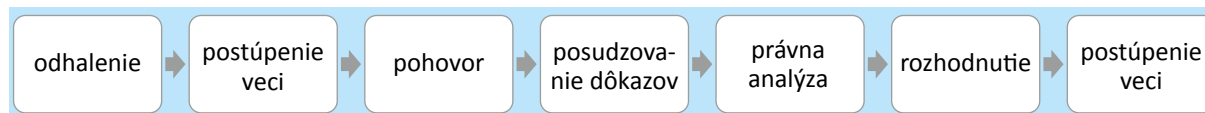
Obsah

USMERNENIE	7
1. Čo je vylúčenie?	8
2. Odhaľovanie potenciálnych prípadov vylúčenia	10
3. Postúpenie vecí a procesné záruky	12
4. Pohovor so zameraním na vylúčenie	13
4.1. Príprava	13
4.2. Vedenie pohovoru	16
5. Posudzovanie dôkazov	19
6. Právna analýza	21
6.1. Vymedzenie skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie	21
6.2. Osobná zodpovednosť	29
7. Navrhovanie prvkov rozhodnutia súvisiacich s vylúčením	36
8. Postúpenie vecí na vyšetrovanie a/alebo trestné stíhanie	37
KONTROLNÉ ZOZNAMY	39
ODKAZY	47

**Praktická príručka úradu EASO:
vylúčenie
USMERNENIE**

1. Čo je vylúčenie? [kontrolný zoznam]

Táto praktická príručka sa týka len vylúčenia podľa článku 12 ods. 2 smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu (ďalej len „smernica“) na základe článku 1 časti F Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951 (ďalej len „Ženevský dohovor“) a podľa článku 17 smernice.

Tu je niekoľko kľúčových informácií, ktoré uvedú úradníka povereného prípadom do témy vylúčenia:

□ Uplatňovanie klauzúl o vylúčení je povinné [kontrolný zoznam]

Keď existujú vážne dôvody domnievať sa, že sa žiadateľ dopustil činov, na ktoré sa vzťahujú klauzuly o vylúčení, ich uplatnenie je povinné.

Uplatňovanie vylúčenia za skutky, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia článku 12 ods. 2 smernice na základe článku 1 časti F Ženevského dohovoru a článku 17 ods. 1 smernice, je povinné. Jedinou výnimkou z povinného charakteru klauzúl o vylúčení je článok 17 ods. 3 smernice (vylúčenie z doplnkovej ochrany z dôvodu spáchania iných trestných činov, ktoré sa nepovažujú za závažné trestné činy, ak sú splnené určité podmienky).

□ Účelom vylúčenia je chrániť integritu inštitútu azylu [kontrolný zoznam]

Vylúčenie sa vzťahuje na osoby, ktoré by inak boli oprávnené na medzinárodnú ochranu vzhľadom na odôvodnenú obavu z prenasledovania alebo pre reálne riziko vážneho bezprávia. Predstavuje nevyhnutnú ochranu pre integritu inštitútu azylu.

Existujú dva hlavné dôvody na vylúčenie:

osoby, ktoré si nezasluhujú medzinárodnú ochranu

1. Určité činy sú natoľko závažné, že žiadatelia, ktorých možno považovať za zodpovedných za tieto skutky, si nezasluhujú medzinárodnú ochranu.

osoby, ktoré sa vyhýbajú zodpovednosti za závažné trestné činy

2. Rámec medzinárodnej ochrany by nemal byť formou ochrany, ktorá páchatelom trestných činov umožňuje vyhýbať sa zodpovednosti.

Vzhľadom na vážne následky, ktoré môžu mať vplyv na jednotlivca, by sa uplatňovanie klauzúl o vylúčení malo vždy zvažovať reštriktívne a veľmi opatrne.

□ Dôvody na vylúčenie [kontrolný zoznam]

Vylúčenie možno uplatniť v prípade, keď existujú **vážne dôvody domnievať sa**, že vznikla osobná zodpovednosť žiadateľa za skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie (alebo v prípade doplnkovej ochrany, že žiadateľ predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu). Jeho uplatnenie by bolo odôvodnené len so zreteľom na tieto dôvody:

Dôvody na vylúčenie	
postavenie utečenca	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zločiny proti mieru, vojnové zločiny a zločiny proti ľudskosti ▪ vážne nepochitické trestné činy mimo krajiny azylu utečenca predtým, než bol prijatý ako utečenec ▪ činy v rozpore so zásadami a s cieľmi Organizácie Spojených národov
doplnková ochrana	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zločiny proti mieru, vojnové zločiny a zločiny proti ľudskosti ▪ závažné trestné činy ▪ činy v rozpore so zásadami a s cieľmi Organizácie Spojených národov ▪ nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu, v ktorom je žiadateľ prítomný ▪ iné trestné činy (za určitých okolností)

Dôvody na vylúčenie z postavenia utečenca a z doplnkovej ochrany sú podobné ako v ustanoveniach článku 1 časti F Ženevského dohovoru a prameňa z nich, treba však poznamenať, že nie sú presne tie isté. Článkom 17 ods. 1 smernice sa odstraňujú niektoré požiadavky v prípade závažných trestných činov [článok 17 ods. 1 písm. b) smernice] a zavádzajú sa ďalšie dôvody na vylúčenie z doplnkovej ochrany [článok 17 ods. 1 písm. d) a článok 17 ods. 3 smernice].

Ďalšie usmernenie týkajúce sa kvalifikácie skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, a určovania osobnej zodpovednosti možno nájsť v osobitných oddieloch tejto príručky.

Úplné znenie týchto právnych predpisov možno nájsť [tu](#).

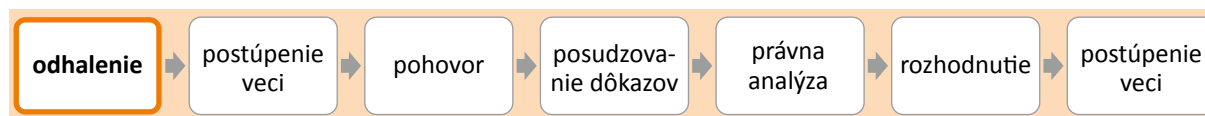
□ Dôkazné bremeno týkajúce sa splnenia kritérií vylúčenia znáša štát [kontrolný zoznam]

Bremeno odôvodnenia, že kritériá vylúčenia sú splnené, znáša štát, zatiaľ čo žiadateľ je povinný spolupracovať pri zisťovaní všetkých skutočností a okolností, ktoré sú významné pre jeho žiadosť. Otázky týkajúce sa obhajoby by obvykle vznášal žiadateľ. Povinnosťou úradníka povereného prípadom je však v plnom rozsahu preskúmať všetky okolnosti vrátane obhajoby bez ohľadu na to, či na ne žiadateľ výslovne poukázal alebo nie.

Je dôležité pripomenúť, že napriek tomu, že vylúčenie sa opiera o viaceré pojmy a definície trestného práva, dôkazný štandard uplatňovaný na vylúčenie nie je taký vysoký ako štandard „bez dôvodných pochybností“ uplatňovaný pri preukazovaní trestnej zodpovednosti. Na to, aby existovali „vážne dôvody domnievať sa, že by bol žiadateľ vylúčený“, vyžadujú sa presvedčivé a spoľahlivé dôkazy.

Ďalšie usmernenie k posudzovaniu dôkazov možno nájsť v osobitnom oddiele tejto príručky.

2. Odhaľovanie potenciálnych prípadov vylúčenia [kontrolný zoznam]

K odhaleniu potenciálneho prípadu vylúčenia môže dôjsť v ktorejkoľvek fáze konania o azyle. Môže to byť na úplnom začiatku konania o azyle na základe informácií uvedených v žiadosti a/alebo na základe iných dostupných informácií. V niektorých prípadoch sa informácia o skutkoch, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, neobjaví pred skutočným osobným pohovorom alebo dokonca ani po poskytnutí medzinárodnej ochrany.

V záujme čo najskoršieho odhalenia prípadov vylúčenia by všetky subjekty zapojené do konania o azyle mali poznať potenciálne známky vylúčenia, najmä vo vzťahu k určitým krajinám pôvodu.

Dôležité je zozbierať čo najviac informácií o osobe, prostredí, z ktorého pochádza, bydlisku, predchádzajúcich zamestnaniach, rodinných príslušníkov, vojenskej službe (ak je to vhodné), o politickej príslušnosti, členstve v zoskupeniach, o cestovných trasách, ako aj ďalšie relevantné informácie. Treba poznamenať, že aspekty začlenenia a vylúčenia, ktoré je potrebné pri žiadostiach jednotlivcov zvážiť, často spolu úzko súvisia. Úradník poverený prípadom by mal zostať otvorený všetkým možnostiam a zároveň by mal pozorne sledovať možné známky dôvodov na vylúčenie.

□ Použitie dostupné zdroje na odhalenie [kontrolný zoznam]

Ohľadne možných známkov vylúčenia a/alebo otázok národnej bezpečnosti vo vzťahu k určitým krajinám pôvodu môžu byť k dispozícii ďalšie usmernenia. Zoznamy známkov, aj keď neúplné, ktoré upozorňujú na niektoré najvýznamnejšie potenciálne profily, môžu byť pre úradníkov poverených prípadom užitočnou pomôckou pri zisťovaní, či je potrebné hĺbkové preskúmanie dôvodov na vylúčenie.

Tieto dokumenty by sa mohli použiť spolu s touto príručkou.

Vnútroštátny postup:

□ Posúďte dostupné informácie [kontrolný zoznam]

Možnými zdrojmi informácií, ktoré by mohli byť relevantné pre vylúčenie, sú tie isté zdroje, ktoré by sa posudzovali v súvislosti so začlenením.

Ďalej je uvedený **neúplný zoznam** potenciálnych dôkazov, ktoré môžu prípadne obsahovať údaje a ďalšie informácie relevantné pri vylúčení:

- doklady totožnosti a cestovné doklady
- informácie o krajine pôvodu (COI)
- žiadosť o vydanie, rozsudok, výpis z registra trestov a zatýkacie rozkazy
- informácie z úradných databáz
- žiadateľove vyhlásenia vrátane vyjadrení v pôvodnej žiadosti a pri pohovoroch
- vyhlásenia iných (rodinných príslušníkov, tretích strán)
- verejné zdroje a sociálne médiá (podľa vnútroštátneho postupu)
- atď.

Tieto zdroje môžu poskytovať informácie, pokiaľ ide o možné dôvody na vylúčenie, ako aj o individuálnej situácii žiadateľa a úradníkovi poverenému prípadom pomôžu pripraviť sa na pohovor.

Viac informácií o rôznych dôkazoch a ich posudzovaní možno nájsť v [Praktickej príručke úradu EASO: posudzovanie dôkazov](#).

□ Možné profily [[kontrolný zoznam](#)]

Nevyhnutnosťou je informovanosť o vylúčení, pripravenosť a naštudovanie relevantných informácií o krajine pôvodu (COI), ako aj kontrola kľúčových prvkov v spise.

Treba zdôrazniť, že nie je možné uviesť úplný zoznam okolností naznačujúcich, že by sa mohlo uvažovať o vylúčení.

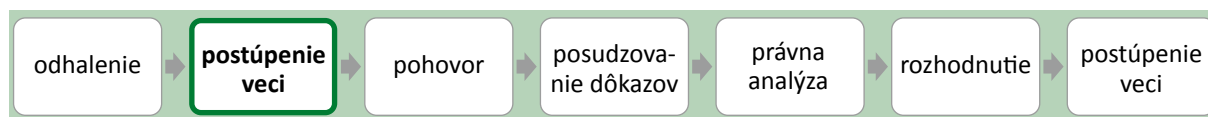
Toto je **neúplný** zoznam príkladov profilov.

Prípadná významnosť týchto údajov do veľkej miery závisí od krajiny pôvodu:	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>vojak</i> ▶ <i>člen povstaleckej skupiny</i> ▶ <i>príslušník milície</i> ▶ <i>príslušník polície (alebo určitých zložiek polície)</i> ▶ <i>agent spravodajských služieb</i> 	<p>Keď sa v COI uvádza, že tieto subjekty závažným spôsobom porušujú medzinárodné humanitárne právo (v prípade ozbrojeného konfliktu) alebo závažne porušujú ľudské práva, a ak žiadateľ spadá pod niektorý z týchto profilov, pôjde zrejme o náznak, ktorý si vyžaduje ďalšie preskúmanie.</p> <p>Na určenie toho, či by mohli vzniknúť dôvody na vylúčenie, by sa mali zhromaždiť ďalšie informácie o čase, mieste, staniciach, veliteľoch a/alebo podriadených, skutočných povinnostiach atď.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>člen vlády</i> ▶ <i>verejný činiteľ</i> 	<p>Ak žiadateľ pochádza zo štátu s represívnym vládnyim režimom, jeho možná účasť vo vláde môže byť náznakom, ktorý je potrebné ďalej prešetriť.</p> <p>V závislosti od krajiny pôvodu je možné zvažovať rôzne úrovne účasti, úloh a zodpovednosti.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>člen organizácie</i> 	<p>V závislosti od zamerania, cieľov a metód organizácie a aktivít, roly a zodpovedností žiadateľa, ako aj jeho postavenia v organizácii by toto mohlo naznačovať, že by sa mali vziať do úvahy klauzuly o vylúčení.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>osoby inak prepojené s uvedenými kategóriami osôb</i> 	<p>V niektorých prípadoch osoby, ktoré formálne nepatria do žiadnej z uvedených kategórií, môžu byť zapletené do konania iných, ktorí do týchto kategórií patria. Napríklad lekári, ktorí pomáhajú pri mučení alebo mrzačení ženských pohlavných orgánov; chemickí inžinieri, ktorí vyvíjajú zbrane, civilní informátori atď.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>spojenie s udalosťou</i> 	<p>Na základe informácií o žiadateľovi (napr. o mieste bydliska, trase cesty) môže existovať prepojenie žiadateľa s udalosťou, v súvislosti s ktorou by sa mohlo uvažovať o vylúčení.</p>

Ďalší príklad nemusí nevyhnutne súvisieť s informáciami o krajine pôvodu:

<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>trestný čin</i> 	<p>Ak existujú známky toho, že sa žiadateľ dopustil trestného činu, môže to byť podnetom na zváženie uplatnenia vylúčenia. Treba poznamenať, že za trestný čin môže byť považovaný už samotný pokus.</p>
--	--

3. Postúpenie veci a procesné záruky [kontrolný zoznam]

Podľa vnútroštátneho postupu sa pri potenciálnych prípadoch vylúčenia môžu uplatniť konkrétne procesné úkony:

- Pokiaľ to možno uplatniť podľa vnútroštátneho postupu, postúpte potenciálny prípad vylúčenia ďalej [kontrolný zoznam]**

V závislosti od vnútroštátneho postupu je možné, že (potenciálne) prípady vylúčenia musia byť postúpené špecializovanému útvaru, špecializovanému úradníkovi poverenému prípadom alebo služobne staršiemu kolegovi atď.

Vnútroštátny postup:

- Zaistite, aby boli zavedené platné procesné záruky [kontrolný zoznam]**

V niektorých prípadoch sa môžu pri zvažovaní potenciálneho prípadu vylúčenia popri všeobecných procesných zárukách platných v konaní o azyle uplatniť aj osobitné procesné záruky:

- Vymenovanie právneho poradcu, ak je to vhodné [kontrolný zoznam]***

Vnútroštátny postup:

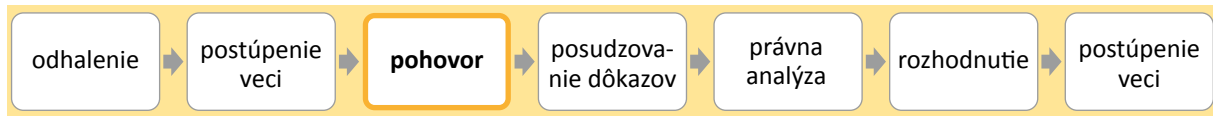
- Informovanie žiadateľa (a/alebo právneho poradcu) o tom, že sa uvažuje o vylúčení [kontrolný zoznam]***

Vnútroštátny postup:

- Ďalšie osobitné procesné záruky, ak je to vhodné [kontrolný zoznam]***

Vnútroštátny postup:

4. Pohovor so zameraním na vylúčenie [kontrolný zoznam]

Pohovor je základným prvkom vedúcim k spoľahlivému posúdeniu, či by žiadateľ mal byť vylúčený z medzinárodnej ochrany. Úradníkovi poverenému prípadom umožňuje priamo komunikovať so žiadateľom, a čo je najdôležitejšie, predložiť dôkazy a poskytnúť žiadateľovi skutočnú príležitosť vysvetliť ich.

V závislosti od vnútroštátneho postupu a konkrétneho prípadu môže byť pohovor zameraný na otázky vylúčenia súčasťou (všeobecného) osobného pohovoru alebo môže byť vedený samostatne a byť zameraný na záležitosti vylúčenia.

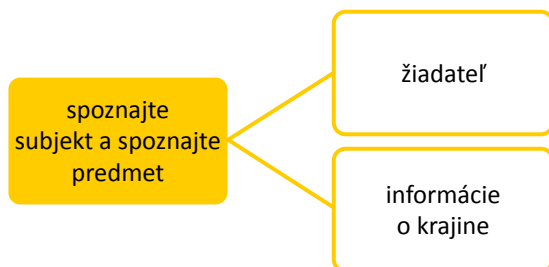
V tomto oddiele praktickej príručky sa zdôrazňujú niektoré aspekty prípravy a vedenia pohovoru, ktoré sú z hľadiska vylúčenia obzvlášť dôležité.

Nadalej sa uplatňujú všeobecné usmernenia k vedeniu pohovoru, ktorému je venovaná [Praktická príručka úradu EASO: osobný pohovor](#).

4.1. Príprava [kontrolný zoznam]

□ Dôležitosť prípravy – „spoznajte subjekt a spoznajte predmet“ [kontrolný zoznam]

Kľúčovým prvkom pri vedení pohovoru vo veci vylúčenia je príprava. Možno ju rozdeliť na dve oblasti:

Spoznanie subjektu (1. žiadateľa) a spoznanie predmetu (2. dotknutej krajiny so zreteľom na vylúčenie) sú absolútnym základom na riešenie akýchkoľvek otázok týkajúcich sa vylúčenia počas osobného pohovoru.

Úradník poverený prípadom by sa mal pred pohovorom dôkladne oboznámiť so všetkými informáciami, ktoré má o žiadateľovi k dispozícii. Mal by tiež detailne poznať krajinu, kde sa mohol stať skutok, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie. Budú sem prípadne patriť tak

historické, ako aj súčasné udalosti. Úradník poverený prípadom by mal tak pri skúmaní žiadateľa, ako aj krajiny využiť všetky dostupné a spoľahlivé dôkazy. Možno bude musieť tiež zhromaždiť doplnujúce informácie, ktoré podľa možnosti čo najviac súvisia s daným prípadom.

□ Preštudujte si príslušné vnútroštátne usmernenie a príslušnú judikatúru [kontrolný zoznam]

Pre vedenie pohovoru so zameraním na vylúčenie môžu existovať vnútroštátne všeobecné usmernenia a/alebo špecifické usmernenie pre jednotlivé krajiny. Pri príprave na preskúmanie potrebných prvkov môže byť prínosná i judikatúra.

Vnútroštátny postup:

□ **Pokiaľ je to možné, identifikujte podstatné skutočnosti súvisiace s vylúčením** [kontrolný zoznam]

Podstatnou skutočnosťou je skutočnosť, ktorá má rozhodujúci význam pre rozhodnutie o osude žiadosti.

Dôležité je, aby úradník poverený prípadom rozlíšil pri skúmaní minulých a súčasných udalostí, čo podstatnou skutočnosťou je a čo nie je.

Podstatné skutočnosti týkajúce sa vylúčenia sú tie, ktoré majú priamu súvislosť s klauzulami o vylúčení.

V záujme identifikovania podstatných skutočností by úradník poverený prípadom mal vziať do úvahy všetky prvky potenciálnych dôkazov a zamerať sa na daný prípad.

Podstatné skutočnosti by sa mali identifikovať čo najskôr. Dôkladná príprava na daný konkrétny prípad a dotknutú krajinu pomôže úradníkovi poverenému prípadom identifikovať podstatné skutočnosti a poskytne mu príležitosť reagovať na žiadateľove vyjadrenia počas pohovoru. Zanedbanie prípravy môže na druhej strane viesť k tomu, že podstatné skutočnosti nebudú určené, nebudú odlišené od možných okrajových záležitostí a počas pohovoru sa nepodarí presne rozpoznať a posúdiť otázky, čo potom môže viesť k nedostatočným a/alebo chybným rozhodnutiam.

To samozrejme neznamená, že všetky podstatné skutočnosti sa vždy identifikujú v rámci prípravy na pohovor alebo dokonca počas pohovoru. Podstatné skutočnosti môžu z rôznych dôvodov vyplynúť na povrch v neskoršej fáze a úradník poverený prípadom by mal mať neustále otvorenú myseľ.

□ **Vypracujte plán prípadu** [kontrolný zoznam]

Každý úradník poverený prípadom si vypracuje svoj individuálny spôsob prípravy. Po identifikovaní príslušných podstatných skutočností môže byť užitočné zostaviť časový rozvrh pre oblasti, ktorými sa treba zaoberať počas pohovoru. Úroveň podrobnosti plánu je súčasťou individuálnych preferencií úradníka povereného prípadom, ale úradník poverený prípadom by sa nemal odchyliť od toho, čo je účelom pohovoru a mal by byť neustále flexibilný.

Chronologická a/alebo logická/tematická štruktúra pohovoru je užitočná a môže pomôcť pri vypracúvaní rozhodnutia, treba však dosiahnuť rovnováhu, pretože priveľmi striktno vymedzený plán prípadu môže byť pri pohovore kontraproduktívny.

Plán prípadu by mal zahŕňať podstatné skutočnosti, t. j. prvky klauzúl o vylúčení vrátane aspektov relevantných z hľadiska osobnej zodpovednosti v rozsahu, v akom boli identifikované v tejto fáze procesu. Ak sa dosiaľ zistili akékoľvek prípadné problémy s dôveryhodnosťou, mali by sa premietnuť do plánu prípadu, aby mohli byť vyriešené počas pohovoru.

□ **Duševne sa pripravte** [kontrolný zoznam]

Úradník poverený prípadom by mal venovať dostatok času tomu, aby si riadne premyslel, s kým má viesť pohovor a prečo. Mal by tiež počítať s tým, že pohovory vo veci vylúčenia môžu byť intenzívne a dlhé.

Niektorí žiadatelia, s ktorými sa vedie pohovor v súvislosti s otázkami možného vylúčenia, budú mať výrazný profil, nie však všetci. Napríklad zo základných informácií o žiadateľovi môže vyplývať, že žiadateľ zvyčajne mal postavenie s riadiacou a kontrolnou právomocou a/alebo absolvoval spravodajskú alebo kontrašpionážnu odbornú prípravu.

Niektorí žiadatelia vrátane potenciálnych prípadov vylúčenia môžu mať za sebou traumatické situácie alebo majú iné osobitné potreby z dôvodu zraniteľnosti. Na to je dôležité pamätať a zohľadniť pri duševnej príprave.

Úradník poverený prípadom by sa tiež mal sám seba spýtať, ktoré postoje, myšlienky alebo vopred utvorené úsudky týkajúce sa daného prípadu môžu ovplyvniť jeho objektivitu, a mal by sa im snažiť predísť.

□ **Vykonajte praktické opatrenia [kontrolný zoznam]**

□ **Zvážte, či je vhodné zapojiť ďalšieho úradníka povereného prípadom [kontrolný zoznam]**

Na základe profilu žiadateľa a vnútroštátneho postupu môže byť vhodné zapojiť do vedenia pohovoru ďalšieho úradníka povereného prípadom. Treba zohľadniť individuálne okolnosti, ako aj miesto konania pohovoru, ktoré je k dispozícii.

V niektorých štátoch sa v tomto ohľade môžu na prípady (potenciálneho) vylúčenia uplatňovať osobitné predpisy.

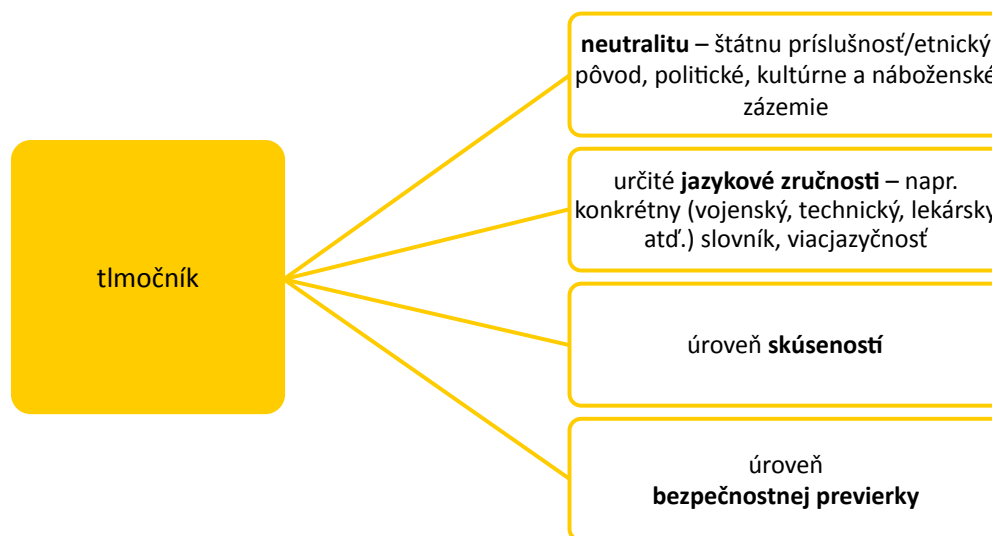
Vnútroštátny postup:

□ **Bezpečnostné opatrenia [kontrolný zoznam]**

Bezpečnostné opatrenia by mali byť zavedené v súlade s vnútroštátnou praxou.

□ **Výber tlmočníka [kontrolný zoznam]**

Pri výbere tlmočníka možno budete chcieť zvážiť jeho:

□ **Poučenie tlmočníka [kontrolný zoznam]**

Úradník poverený prípadom by mal tlmočníkovi poskytnúť príležitosť, aby sa na pohovor duševne pripravil. Pre tlmočníka je to totiž rovnako dôležité, ako pre úradníka povereného prípadom. Pred začatím pohovoru by mal tlmočníka stručne informovať o charaktere prípadu. Vzhľadom na možné otázky týkajúce sa vylúčenia môže tiež tlmočníka informovať o oblastiach, ktoré budú predmetom rozhovoru, pretože mu to pomôže zatriediť si myšlienky a pripraviť sa.

Pomôcť môže tiež, keď poverený úradník bude informovať tlmočníka, že pohovor môže trvať dlhšie, ako zvyčajne.

Tlmočníkovi je potrebné pripomenúť zásady zachovania dôvernosti informácií a neutrality.

□ **Možnosť viesť dodatočný pohovor [kontrolný zoznam]**

V závislosti od zložitosti prípadu možno bude potrebné viesť viac než jeden pohovor.

4.2. Vedenie pohovoru [kontrolný zoznam]

□ Poskytnite žiadateľovi informácie v súlade s vnútroštátnou praxou [kontrolný zoznam]

Na začiatku pohovoru zameraného na vylúčenie môže byť potrebné poskytnúť niektoré konkrétne informácie. V závislosti od vnútroštátneho postupu to môže zahŕňať informovanie žiadateľa o tom, že sa budú skúmať otázky súvisiace s potenciálnym vylúčením.

Vnútroštátny postup:

□ Zabezpečte vhodné správanie tlmočníka [kontrolný zoznam]

Ak má úradník poverený prípadom akékoľvek obavy týkajúce sa schopností alebo správania tlmočníka, treba ich riešiť v súlade s vnútroštátnymi postupmi (napríklad nahlásiť vedúcim úradníkom). Pohovor je možné prerušiť a znovu začať s iným tlmočníkom.

□ Zachovajte profesionálny postoj [kontrolný zoznam]

Úradník poverený prípadom by mal vždy zachovať profesionálny prístup a zabezpečiť, aby jeho verbálna i neverbálna komunikácia nebola vnímaná ako odsudzujúca.

□ Používajte vhodné techniky pohovoru [kontrolný zoznam]

Účelom pohovoru je zistiť podstatné skutočnosti, zaoberať sa dôkazmi a poskytnúť žiadateľovi príležitosť účinne predniesť svoju žiadosť.

□ Prispôbte sa konkrétnemu jednotlivcovi [kontrolný zoznam]

Každý žiadateľ bude iný. Úradník poverený prípadom by si mal byť vedomý toho, že určité pohovory zamerané na vylúčenie bude viesť s jednotlivcami, ktorí mohli zastávať vo svojej krajine pôvodu významné postavenie. Naopak, niektorí žiadatelia nemusia mať žiadne alebo takmer žiadne vzdelanie. Dôležité je zabezpečiť, aby boli všetky otázky prispôbené zodpovedajúcej úrovni, aby boli úplne zrozumiteľné.

□ Investujte do budovania vzťahu [kontrolný zoznam]

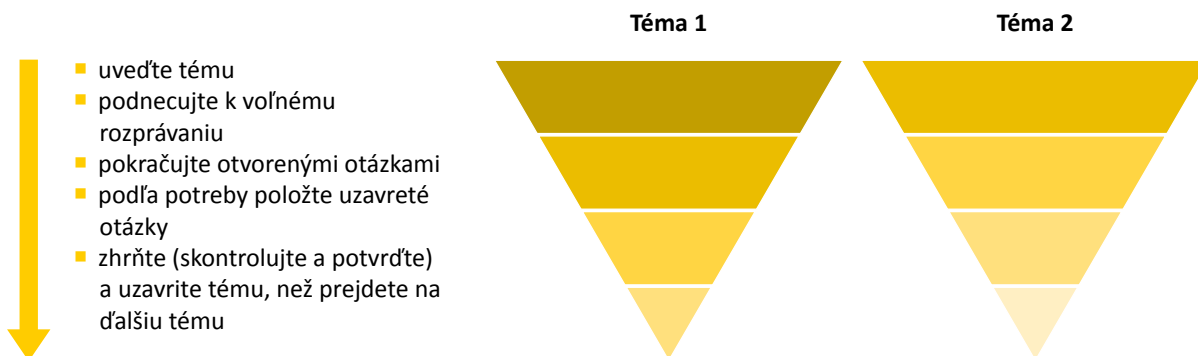
Vybudovanie vzájomného vzťahu so žiadateľom je veľmi dôležité. Osvedčeným postupom je začať pohovor záležitosťami, ktoré nemajú priamu súvislosť s významnými skutočnosťami. Na začiatku sa odporúča rozhovor o rodinnom zázemí žiadateľa, vzdelaní a živote od vstupu do členského štátu atď. Tento prístup vo všeobecnosti umožní všetkým účastníkom pohovoru cítiť sa uvoľnenejšie.

Neodporúča sa pohovor začínať otázkou priamo súvisiacou s dôvodom vylúčenia, pretože žiadateľ by vzhľadom na vyhliadky mohol počas pohovoru zaujať obranný postoj, začať si dávať pozor a uzavrieť sa, čím by nepriaznivo ovplyvnil kvalitu získaných informácií a nakoniec aj kvalitu rozhodnutia.

K budovaniu vzťahu môže prispieť aj to, keď žiadateľovi pripomeniete, že ide o pohovor vo veci udelenia azylu, t. j. na účely posúdenia jeho oprávnenosti na medzinárodnú ochranu.

□ **Uplatnite lievikový prístup [kontrolný zoznam]**

„Lievikovým“ prístupom sa označuje spôsob, akým osoba, ktorá vedie pohovor, pohovor štrukturuje. Pri každej dôležitej téme by mal úradník vedúci pohovor dodržať prístup, pri ktorom postupuje od uvedenia témy a vyzvania na voľné rozprávanie cez otvorené otázky po uzavreté otázky, pokiaľ je to ešte potrebné. Tento prístup umožňuje úradníkovi vedúcemu pohovor počas voľného rozprávania identifikovať kľúčové otázky a zároveň získať spontánne poskytnuté informácie, ktoré majú priamy význam pre cieľ pohovoru. Takto poskytnuté informácie sú zvyčajne podrobnejšie a kvalitnejšie ako informácie poskytované na uzavreté otázky.

□ **Kladte otvorené otázky a podnecujte k voľnému rozprávaniu**

Cieľom **voľného rozprávania** je získať čo najspôhlivejšie a najpresnejšie informácie tak, že sa žiadateľovi umožní, aby neprerušovane osobne uviedol relevantné skutočnosti. Dôležitou súčasťou vedenia pohovoru zameraného na vylúčenie je umožniť žiadateľovi, aby poskytol kontextové informácie.

Otvorené otázky umožňujú preskúmať každý dôležitý problém a minimalizovať riziko, že úradníkovi vedúcemu pohovor uniknú dôležité informácie.

Niektorí žiadatelia môžu mať ťažkosti s voľným rozprávaním alebo nebudú ochotní odpovedať na otázky. V takých prípadoch by mal úradník poverený prípadom prevziať aktívnejšiu úlohu a pýtať sa cielenejšie otázky, ale takisto by mal pamätať na to, aby pokračoval v uvádzaní všetkých tém a vždy začínal novú tému položením otvorených otázok. Hoci presadzovanie voľného rozprávania a kladenie otvorených otázok je dôležité, úradník poverený prípadom by mal vždy zabezpečiť, aby žiadateľ zodpovedal položené otázky.

Uzavreté otázky môžu byť tiež užitočné, ak existujú určité prvky, ktoré si vyžadujú objasnenie alebo potvrdenie (čas, mená, dátumy atď.). Takéto otázky umožňujú osobe vedúcej pohovor získať všetky zvyšné potrebné informácie pred uzavretím témy. Príliš časté kladenie uzavretých otázok však môže obmedziť žiadateľovu schopnosť zapojiť sa do pohovoru, a znížiť tak kvalitu a presnosť informácií.

□ **Skontrolujte a potvrdte [kontrolný zoznam]**

Osvedčeným postupom pri pohovore zameranom na vylúčenie býva niekoľkonásobné zhrnutie a potvrdenie (uzavretými otázkami) podstatných skutočností a iných dôležitých otázok. Vďaka tomu bude mať úradník poverený prípadom pohovor pod kontrolou, identifikuje kľúčové body a zabezpečí, aby žiadna posudzovaná oblasť nezostala nejasná, pričom bude žiadateľa povzbudzovať k voľnému rozprávaniu.

□ **Zamerajte sa na osobnú účasť žiadateľa: „ja“ namiesto „my“ [kontrolný zoznam]**

Účelom pohovoru je získať informácie umožňujúce úradníkovi poverenému prípadom určiť, či došlo k skutkom, na ktoré by sa mohol vzťahovať rozsah pôsobnosti niektorej klauzuly o vylúčení, a ak áno, určiť žiadateľovo správanie a jeho stav mysle vo vzťahu k týmto skutkom.

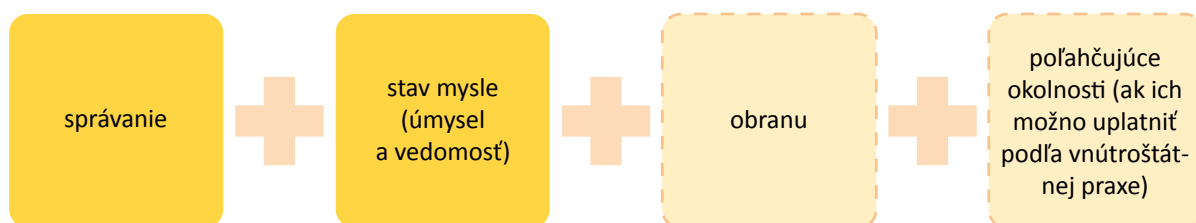
Všetky relevantné otázky je potrebné preskúmať v plnom rozsahu; hlavným aspektom pri určovaní toho, či sa vylúčenie uplatní alebo nie, je však aspekt osobnej zodpovednosti.

Žiadateľ musí byť nabádaný, aby rozprával o svojich osobných aktivitách, úlohe a/alebo zodpovednosti. Ak žiadateľ namiesto toho odkazuje na „nás“ alebo hovorí „my“, mal by byť požiadaný, aby vysvetlil, koho tím myslí, a potom aby vysvetlil svoje konkrétne zapojenie, t. j. žiadateľ by mal odpovedať v prvej osobe jednotného čísla „ja“.

Ak žiadateľ neprestáva odpovedať na otázky v prvej osobe množného čísla („nás“ alebo „my“), treba mu pripomenúť, aby odpovedal konkrétne, aká bola alebo je jeho osobná úloha. Otázku treba zopakovať a ak je to potrebné preformulovať, až kým úradník poverený prípadom nebude môcť určiť, ako bol žiadateľ osobne zapojený.

Keď žiadateľ odkazuje na iných, tvrdiac, že „oni“, určenie toho, koho tím myslí, môže byť dôležité najmä v prípadoch, keď mohol byť spájaný s trestnými činmi, ktoré spáchali iní. V takýchto prípadoch môže byť dôležité určiť, kto bol páchatelom a prípadne aký vzťah existoval medzi ním a žiadateľom.

Otázky položené počas pohovoru by mali pomôcť určiť, pokiaľ ide o žiadateľa:

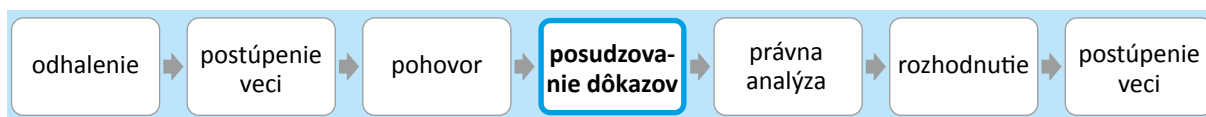
□ Riešte prípadné problémy týkajúce sa dôveryhodnosti [kontrolný zoznam]

Na základe úvah o internej alebo externej dôveryhodnosti môžu vzniknúť prípadné problémy.

Ak existujú akékoľvek možné problémy s dôveryhodnosťou, mali by sa vyriešiť počas pohovoru, pričom sa žiadateľovi poskytne skutočná príležitosť na vysvetlenie. Ak úradník poverený prípadom nespochybnuje identifikované otázky týkajúce sa dôveryhodnosti počas pohovoru, potom neplní riadne svoje povinnosti, ktoré spočívajú v úplnom, objektívnom a nestrannom preskúmaní relevantných skutočností a okolností. Prípadné rozhodnutie ohľadne problémov týkajúcich sa dôveryhodnosti by potom mohlo byť napadnuteľné.

Ďalšie usmernenie sa nachádza v [Praktickej príručke úradu EASO: posudzovanie dôkazov](#).

5. Posudzovanie dôkazov [kontrolný zoznam]

Rovnako ako vo všetkých konaniach o azyle, posudzovanie dôkazov je najdôležitejšou a často náročnou časťou preskúmania. V prípadoch vylúčenia môžu existovať zvlášť náročné problémy, ktorých príčinou je skutočnosť, že dôkazné bremeno spočíva na rozhodujúcom orgáne a v mnohých prípadoch žiadateľ nemusí byť ochotný spolupracovať pri zisťovaní relevantných skutočností a okolností.

Všeobecné usmernenie k posudzovaniu dôkazov sa nachádza v [Praktickej príručke úradu EASO: posudzovanie dôkazov](#).

Uplatnite „**vážne dôvody domnievať sa**“ ako normu [kontrolný zoznam]

„Dôkazný štandard“ je prahová hodnota, ktorá má byť splnená na zistenie danej podmienky.

Na „**vážne dôvody domnievať sa**“ ako na normu odkazujú samotné klauzuly o vylúčení.

Tento dôkazný štandard je vyšší ako dôkazný štandard na posúdenie rizík pri určovaní potreby medzinárodnej ochrany, ktorý je všeobecne prijatý ako „rozumná miera pravdepodobnosti“.

Na vylúčenie žiadateľa sa preto **vyžadujú jasné a spoľahlivé informácie**, ktoré spĺňajú normu týkajúcu sa „vážnych dôvodov“.

Jednoduché podozrenie by určite nebolo dostatočné na uplatnenie vylúčenia. Dôkazný štandard sa tiež považuje za nadradené tvrdeniu „viac ako pravdepodobné“ (zváženie možností). Nie je však potrebné dosiahnuť trestnoprávny štandard „bez dôvodných pochybností“, ktorý platí v prípade preukázania „viny“.

V niektorých štátoch môžu platiť v súvislosti s platným dôkazným štandardom osobitné usmernenia.

Vnútroštátny postup:

Preskúmajte všetky relevantné okolnosti, aj keď sa dôkazné bremeno presunulo na žiadateľa [kontrolný zoznam]

Úradníci poverení prípadom by mali vedieť, že existujú dve situácie, keď sa dôkazné bremeno presúva zo štátu na žiadateľa v tom zmysle, že určovanie osobnej zodpovednosti by sa mohlo začínať od prezumpcie jej existencie. Takáto domnienka by mohla byť odôvodnená na základe existencie dostatočných informácií, z ktorých vyplývajú vážne dôvody domnievať sa, že osobe musela vzniknúť osobná zodpovednosť v ďalej opisovaných situáciách jedným z týchto spôsobov:

- keď bol žiadateľ obvinený medzinárodným trestným tribunálom;
- keď je preukázané, že žiadateľ sa dobrovoľne stal alebo zostal členom represívnej vlády a zastával významné postavenie v tejto vláde alebo v organizácii, ktorá sa dopúšťa skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie.

Prezumpciu osobnej zodpovednosti je však samozrejme možné v uvedených prípadoch vyvrátiť a pri jej uplatňovaní by sa malo postupovať opatrne.

Pred prijatím rozhodnutia o vylúčení je aj tak potrebné preskúmať všetky relevantné okolnosti, ako sú osobné aktivity žiadateľa, jeho úloha a zodpovednosť, ako aj možná obrana.

Žiadateľ by mal dostať skutočnú príležitosť na objasnenie prezumpcie jeho osobnej zodpovednosti. V týchto prípadoch dôkazný štandard, ktorý musí žiadateľ splniť na vyvrátenie tejto prezumpcie, spočíva vo **vierohodnom vysvetlení** týkajúcom sa jeho neúčasti alebo dištancovania sa od akýchkoľvek skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, spolu s absenciou presvedčivých dôkazov o opaku.

☐ **Zohľadnite niektoré osobitosti** [\[kontrolný zoznam\]](#)

Niektoré osobitné dôkazy/zdroje informácií môžu byť v prípadoch vylúčenia obzvlášť relevantné a úradník poverený prípadom by mal vedieť ako k nim pristupovať.

☐ **Dôkaz o obvinení žiadateľa v trestnom konaní v krajine pôvodu** [\[kontrolný zoznam\]](#)

Úradník poverený prípadom by mal preskúmať, či trestné stíhanie bolo oprávnené a žiadateľ, napríklad, nebol trestne stíhaný alebo obvinený z politických dôvodov. Úradník poverený prípadom by si mal tiež uvedomiť, že určité správanie môže byť v krajine pôvodu považované za trestný čin, ale v jeho štáte nie. Uznanie vinným v trestnom konaní by ešte automaticky neznamenalo, že sa musia uplatniť klauzuly o vylúčení.

☐ **Dôverné materiály** [\[kontrolný zoznam\]](#)

Úradník poverený prípadom musí zistiť, či vôbec, a ako možno využiť dôverné materiály pri posudzovaní a navrhovaní rozhodnutia o vylúčení, pokiaľ sú k dispozícii. Toto sa môže líšiť v závislosti od vnútroštátnych právnych predpisov, praxe a tiež v závislosti od materiálov v konkrétnom prípade. Ak takéto materiály nemožno využiť, úradník poverený prípadom by mal zvážiť, či neexistujú iné relevantné zdroje dôkazov, ktoré by v danom prípade bolo možné využiť.

Vnútroštátny postup:

☐ **Otvorené zdroje a sociálne médiá** [\[kontrolný zoznam\]](#)

V závislosti od vnútroštátnej praxe môžu úradníci poverení prípadom vyhľadávať informácie o žiadateľovi v otvorených zdrojoch alebo na webových sídlach, ako sú Facebook, Twitter atď., alebo tieto informácie môžu pre nich vyhľadať ich kolegovia.

Tieto informácie by vo veci vylúčenia mali byť používané opatrne. Ak sa pri preskúmaní využívajú dôkazy z otvorených zdrojov alebo zo sociálnych médií, úradník poverený prípadom by mal informovať žiadateľa o týchto dôkazoch a poskytnúť mu skutočnú príležitosť na vyjadrenie pripomienok pred ich posúdením.

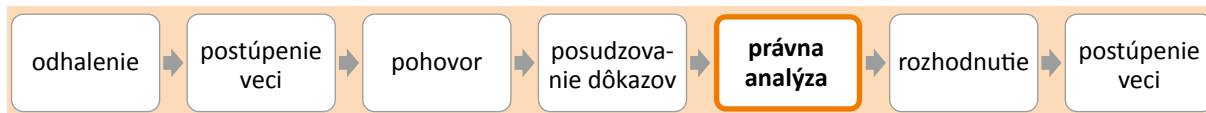
Vnútroštátny postup:

☐ **Anonymné svedectvá** [\[kontrolný zoznam\]](#)

Anonymné svedectvá by sa vo všeobecnosti ako dôkaz na odôvodnenie rozhodnutia o vylúčení nepoužili. Dôvody, z ktorých sa takéto anonymné svedectvá poskytujú, sa môžu veľmi líšiť (žiarlivosť, pomsta, skutočná obava atď.) a vzhľadom na to, že nie je možné potvrdiť ich zdroj, majú veľmi obmedzenú dôveryhodnosť. V niektorých prípadoch však anonymné výpovede by mohli byť kľúčom ku skutkom, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, a poverený úradník by sa nimi mal ďalej zaoberať.

6. Právna analýza [kontrolný zoznam]

Na základe akceptovaných skutočností úradník poverený prípadom analyzuje možnosť uplatnenia dôvodov na vylúčenie a prvky potrebné na určenie osobnej zodpovednosti.

6.1. Vymedzenie skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie [kontrolný zoznam]

V tomto kroku by mal úradník poverený prípadom preukázať, či sú **prítomné prvky dôvodu na vylúčenie**.

Malo by sa prihliadať na to, že žiadateľ sa mohol dopustiť viacerých skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie a vzťahujú sa na ne rôzne klauzuly o vylúčení. Vnútroštátna prax sa môže líšiť v tom, či sa v prípade, že potrebné prvky sú prítomné, jeden určitý skutok má kvalifikovať na základe viac než jedného dôvodu.

Vnútroštátny postup:

a) Zločiny proti mieru – vojnové zločiny – zločiny proti ľudskosti [kontrolný zoznam]

Ženevský dohovor z roku 1951

- článok 1 časť F písm. a)

Smernica

- článok 12 ods. 2 písm. a)
- článok 17 ods. 1 písm. a)

Vnútroštátne právne predpisy

Ten istý dôvod na vylúčenie sa uplatňuje so zreteľom na vylúčenie z postavenia utečenca a z doplnkovej ochrany. Trestné činy podľa tohto ustanovenia majú za následok uplatnenie klauzúl o vylúčení nezávisle od miesta a času ich spáchania vrátane ich spáchania v členskom štáte a/alebo potom, keď bola osobe poskytnutá medzinárodná ochrana.

- Existujú vážne dôvody domnievať sa, že skutok je **zločinom proti mieru**? [kontrolný zoznam]

Úradník poverený prípadom musí určiť, či skutok je zločinom proti mieru (trestný čin agresie), pričom zváži tieto prvky:

- **Skutok:** zahŕňa plánovanie, prípravu, začatie alebo vedenie útočnej vojny alebo ozbrojeného konfliktu v rozpore s medzinárodnými zmluvami, dohodami alebo zárukami, alebo účasť na spoločnom pláne alebo konšpirácii na vykonanie ktorejkoľvek z uvedených činností.
- **Súvislosti:** zločiny proti mieru môžu byť spáchané, len ak ide o medzinárodný ozbrojený konflikt, t. j. konflikt, do ktorého sú zapojené štáty alebo subjekty podobné štátu.
- **Aktér:** keďže medzinárodné ozbrojené konflikty obvykle vedú štáty alebo subjekty podobné štátu, zločiny proti mieru obvykle páchajú jednotlivci vo vysokom postavení, v ktorom zastupujú štát alebo subjekt podobný štátu.

► Existujú vážne dôvody domnievať sa, že skutok je **vojnovým zločinom**? [kontrolný zoznam]

Úradník poverený prípadom musí určiť, či skutok je vojnovým zločinom, pričom zväží tieto prvky:

- **Skutok:** vojnové zločiny sú závažnými porušeniami medzinárodného humanitárneho práva, čo má za následok osobnú zodpovednosť priamo podľa medzinárodného práva. Vojnové zločiny môžu byť spáchané len v súvislosti s ozbrojeným konfliktom, ktorý môže, ale nemusí mať medzinárodný charakter. Prvky skutkovej podstaty vojnových zločinov závisia od povahy konfliktu (medzinárodného alebo nemedzinárodného), a preto je dôležité i) stanoviť existenciu ozbrojeného konfliktu a ii) jeho charakter.

Dôležité je zdôrazniť, že nie všetky vojnové činy sú vojnovými zločinmi. Bojovníci, ktorí sa na násilnostiach zúčastňujú zákonným spôsobom, nepáchajú vojnové zločiny, pokiaľ dodržia stanovené predpisy medzinárodného humanitárneho práva. V závislosti od okolností je potrebné posudzovať osobnú zodpovednosť bojovníka, ktorý sa nezákonne zúčastňuje na nepriateľských činoch, alebo civilnej osoby, ktorá sa priamo zúčastňuje na násilnostiach súvisiacich so skutkom, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie.

Zoznamy vojnových zločinov sú okrem iného uvedené v článku 8 Rímskeho štatútu, v ustanoveniach o „vážnych porušeníach“ Ženevských dohovorov a Dodatkovom protokole I, v spoločnom článku 3 a príslušných ustanoveniach Dodatkového protokolu II k Ženevským dohovorom z roku 1949, v Štatúte Medzinárodného trestného tribunálu pre bývalú Juhosláviu (ICTY) a v Štatúte Medzinárodného trestného tribunálu pre Rwandu (ICTR).

Pri určovaní, či sa skutok má považovať za vojnový zločin, by sa mala zohľadniť vojenská nevyhnutnosť a primeranosť.

- **Súvislosti: Medzi zločinom a ozbrojeným konfliktom** by malo existovať dostatočné **prepojenie**.

Úradník poverený prípadom by mal preukázať tieto prvky:

- či v čase spáchania zločinu **prebiehal ozbrojený konflikt**;
- či sa skúmaný zločin uskutočnil v **spojení a v súvislosti s** ozbrojeným konfliktom (*nexus*);
- či bol ozbrojený konflikt v čase zločinu **medzinárodný** alebo **nemedzinárodný**:

Medzinárodný ozbrojený konflikt	Nemedzinárodný ozbrojený konflikt
Medzinárodný ozbrojený konflikt je konflikt, na ktorom sa zúčastňujú dva alebo viaceré štáty, alebo štát a národnooslobodzovacie hnutie.	Nemedzinárodné ozbrojené konflikty možno definovať ako násilnosti veľkého rozsahu medzi orgánmi štátu a vzbúrencami alebo medzi dvoma alebo viacerými organizovanými ozbrojenými skupinami v štáte. Na klasifikáciu situácie násillia ako nemedzinárodného ozbrojeného konfliktu sa musia použiť aspoň dve skutkové kritériá: <ul style="list-style-type: none"> □ zúčastnené strany musia preukazovať určitú úroveň organizácie a □ násillie musí dosiahnuť určitú mieru intenzity. Iné vnútorné nepokoje a napätia, výtržnosti, ojedinelé alebo občasné ozbrojené násillné činy by sa nepovažovali za nemedzinárodný ozbrojený konflikt.

Charakter ozbrojeného konfliktu by bol obvykle špecifikovaný v informáciách o krajine pôvodu alebo vo vnútroštátnom usmernení. Užitočnými zdrojmi na potvrdenie charakteru konfliktov by mohli byť rozsudky Medzinárodného súdneho dvora, rozsudky Medzinárodného trestného súdu, uznesenia Bezpečnostnej rady OSN, stanoviská štátov alebo správy OSN.

Dôležité je pamätať na to, že konfliktné situácie sa môžu meniť vrátane ich charakteru (napr. z nemedzinárodných na medzinárodné).

- **Aktér:** Vojnové zločiny môže spáchať ktokoľvek vrátane civilných osôb, ktoré sa na násilnostiach nezúčastňujú, pokiaľ existuje dostatočná súvislosť s ozbrojeným konfliktom (*nexus*).

- **Cieľ:** Úradník poverený prípadom bude musieť určiť, či bol zločin spáchaný na chránených osobách alebo cieľoch (civilných osobách, bojovníkoch mimo bojov, civilných a najmä kultúrnych cieľoch), alebo či boli použité nezákonné zbrane alebo bojové prostriedky.
- **Špecifický mentálny prvok:** Mentálny prvok si vyžaduje znalosť skutočných okolností (informovanosť o existencii ozbrojeného konfliktu) a chráneného postavenia osoby alebo cieľa. Niektoré vojnové zločiny si vyžadujú dodatočný špecifický mentálny prvok (napr. vojnové zločiny zákeřného zabitia alebo poranenia, držania rukojemníkov). Tento mentálny prvok predstavuje dodatočnú požiadavku ku všeobecným požiadavkám, uvedeným v pododdielke o osobnej zodpovednosti.

► Existujú vážne dôvody domnievať sa, že skutok je **zločinom proti ľudskosti**? [\[kontrolný zoznam\]](#)

Úradník poverený prípadom musí určiť, či skutok je zločinom proti ľudskosti, pričom zväží tieto prvky:

- **Skutok:** zločiny kvalifikované ako zločiny proti ľudskosti sú zásadne nehumánne činy, keď sú spáchané ako súčasť systematického alebo rozsiahleho útoku proti civilným osobám. Trestné činy ako vražda, vyvraždenie, mučenie, znásilnenie, politické alebo náboženské prenasledovanie a iné nehumánne skutky dosahujú prah zločinov proti ľudskosti, ak sú súčasťou rozsiahleho alebo systematického útoku proti civilnému obyvateľstvu.

Do vymedzenia pojmu zločinov proti ľudskosti môže spadať aj jednotlivý skutok, pokiaľ existuje súvislosť s rozsiahlym alebo systematickým útokom.

Zločiny proti ľudskosti sú definované v medzinárodných nástrojoch, okrem iných v [článku 7 Rímskeho štatútu](#).

- **Súvislosť:** Úradník poverený prípadom by mal určiť, či útok:

smeruje proti
civilnému
obyvateľstvu

Útok, s ktorým trestný čin súvisí, smeruje proti civilnému obyvateľstvu. Počas ozbrojeného konfliktu by sem patrili osoby, ktoré nie sú – alebo už nie sú – účastníkmi ozbrojených násilností.

je rozsiahly alebo
systematický

Útok je buď súčasťou vládnej politiky, de facto politického orgánu, alebo organizovanej politickej skupiny, alebo ho uvedená vláda, skupina alebo orgán toleruje, trpí alebo s ním súhlasí.

Zločin by mal mať **dostatočné prepojenie s útokom**. Ojedinelé nehumánne skutky nemajú znaky prisudzované zločinom proti ľudskosti, hoci stále môžu byť skutkami, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie (napr. vážne nepolitické trestné činy).

Zločiny proti ľudskosti sa líšia od vojnových zločinov tým, že môžu byť spáchané tak v časoch mieru, ako aj počas ozbrojeného konfliktu.

- **Špecifický mentálny prvok:** Zločin musí spáchať niekto, kto vedel o útoku a bol prepojený na skutok vedúci k útoku. Niektoré zločiny proti ľudskosti (napr. prenasledovanie a genocída) by si vyžadovali dodatočný osobitný úmysel. Tento mentálny prvok predstavuje dodatočnú požiadavku ku všeobecným požiadavkám uvedeným v pododdielke o osobnej zodpovednosti.

► Existujú vážne dôvody domnievať sa, že skutok je **genocídou**?

Niektoré zločiny proti ľudskosti môžu nadobudnúť rozmer zločinu genocídy (článok 6 Rímskeho štatútu).

Na určenie toho, či existujú vážne dôvody domnievať sa, že bol spáchaný zločin genocídy, by úradník poverený prípadom mal vziať do úvahy, či existuje „**úmysel genocídy**“:

úmysel zničiť

úplne alebo sčasti

príslušníkov národa,
etnickej, rasovej alebo
náboženskej skupiny

Skutkami, ktoré je možné kvalifikovať za genocídu, ak je prítomný úmysel, sú okrem iných:

- spôsobenie smrti príslušníkom skupiny;
- spôsobenie vážneho telesného alebo duševného ublíženia príslušníkom skupiny;
- cieľavedomé privodenie takých životných podmienok skupine, ktorých cieľom je spôsobiť jej úplné alebo čiastočné fyzické zničenie;
- prijatie opatrení, ktorých cieľom je zabrániť rodeniu detí v rámci skupiny;
- násilné preloženie detí jednej skupiny do inej skupiny.

b) Vážne (nepolitické) zločiny [kontrolný zoznam]

Ženevský dohovor z roku 1951

- článok 1 časť F písm.a)

Smernica

- článok 12 ods. 2 písm. b)
- článok 17 ods. 1 písm. b)

Vnútroštátne právne predpisy

Ďalej uvedené prvky sa uplatňujú na postavenie utečenca. V prípade vylúčenia z doplnkovej ochrany postačuje preukázanie „závažného trestného činu“.

- ▶ Existujú vážne dôvody domnievať sa, že skutok je závažným (nepolitickým) trestným činom?

- **Skutok:** Úradník poverený prípadom by mal preukázať, že trestný čin bol dostatočne **závažný**.

Nie všetky trestné činy môžu viesť k vylúčeniu podľa tohto ustanovenia. Pri posudzovaní, či sa trestný čin má považovať za závažný, možno vziať do úvahy tieto faktory:

Neexistuje žiadna požiadavka, podľa ktorej by trestný čin musel byť zločinom tak v krajine pôvodu, ako aj v krajine žiadosti o azyl. Zohľadniť by sa mali medzinárodné normy, t. j. či sa tieto skutky považujú za závažný zločin vo väčšine jurisdikcií.

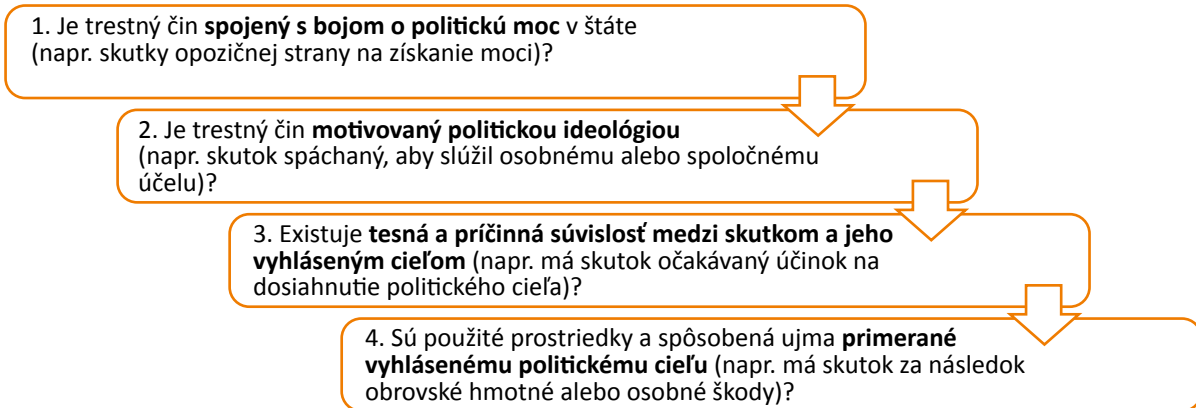
K tomu, čo predstavuje „závažný trestný čin“, môžu existovať ďalšie vnútroštátne usmernenia.

Vnútroštátny postup:

- **Nepolitický** (len postavenie utečenca)

Na to, aby sa skutok mohol považovať za nepolitický zločin, mal by mať prevažne nepolitickú motiváciu alebo by mal byť neprimeraný sledovanému politickému cieľu. Ako vážny nepolitický zločin možno klasifikovať najmä kruté činy, aj keď sú spáchané s údajným politickým cieľom.

Zvážiť možno viacero aspektov:

- **Súvislosti** (*len postavenie utečenca*): Trestné činy museli byť spáchané:
 - **mimo územia štátu, azylu a**
 - **pred prijatím žiadateľa ako utečenca.**

Podľa právnych predpisov EÚ by sa „prijatie utečenca“ malo vykladať ako čas vydania povolenia na pobyt na základe priznania postavenia utečenca.

Vnútroštátna prax sa môže líšiť.

Vnútroštátny postup:

c) Skutky v rozpore s cieľmi a so zásadami Organizácie Spojených národov [\[kontrolný zoznam\]](#)

Ženevský dohovor z roku 1951

- článok 1 časť F písm. c)

Smernica

- článok 12 ods. 2 písm. c)
- článok 17 ods. 1 písm. c)

Vnútroštátne právne predpisy

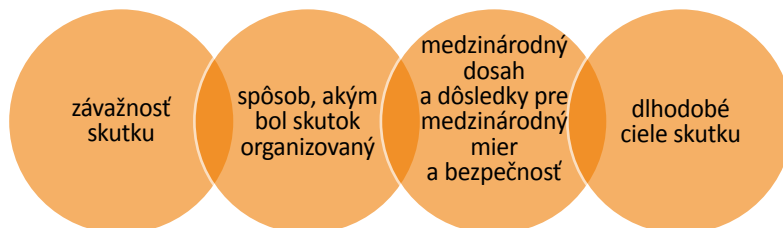
Na vylúčenie z postavenia utečenca a z doplnkovej ochrany sa uplatňuje ten istý dôvod na vylúčenie. Skutky podľa tohto ustanovenia by mali za následok uplatnenie klauzúl o vylúčení nezávisle od miesta a času ich spáchania vrátane spáchania v členskom štáte a/alebo potom, keď bola osobe poskytnutá medzinárodná ochrana.

- ▶ Existujú vážne dôvody domnievať sa, že tieto skutky sú v rozpore s cieľmi a so zásadami OSN?

Úradník poverený prípadom musí určiť, či je skutok v rozpore s cieľmi a so zásadami OSN, pričom zváži tieto prvky:

- **Skutok:** ciele a zásady OSN sú uvedené v [preambule a v článkoch 1 a 2 Charty OSN](#). Tento dôvod vylúčenia sa podľa toho môže uplatňovať na určité skutky, ktoré predstavujú závažné a nepretržité porušovanie ľudských práv a/alebo skutky, ktoré medzinárodné spoločenstvo osobitne označilo za skutky v rozpore s cieľmi a so zásadami OSN.

Keďže medzinárodné právo sa sústavne vyvíja, aj výklad príslušných pojmov podlieha neustálym zmenám. Treba vziať do úvahy, že dôvody na vylúčenie by sa mali vykladať reštriktívne, pričom v súvislosti s tým sa môžu zohľadniť tieto prvky:

- **Súvislosti:** skutky musia mať **medzinárodný rozmer** v tom zmysle, že sú schopné negatívne ovplyvniť medzinárodný mier a bezpečnosť, alebo priateľské vzťahy medzi štátmi.
- **Aktér:** v zásade každý človek môže byť aktérom skutkov, na ktoré sa môže vzťahovať tento dôvod na vylúčenie. Mnohých skutkov sa však môžu dopustiť len vysoko postavení predstavitelia v mocenskej pozícii v rámci štátu alebo subjektu podobnému štátu.

To, že osoba je „vinná“ neznamená, že musí byť trestne stíhaná alebo odsúdená, aby sa skutok kvalifikoval za dôvod, na ktorý sa vzťahuje táto klauzula o vylúčení. Uplatňuje sa tá istá norma „vážnych dôvodov domnievať sa“.

Vzhľadom na všeobecný a široký pojem „cieľov a zásad Organizácie Spojených národov“ je rozsah pôsobnosti tohto ustanovenia vágny v porovnaní s ustanoveniami v písmenách a) a b). Preto môže byť praktickejšie, ak úradník poverený prípadom zväži, či je pred hodnotením podľa písmena c) možné uplatniť ustanovenie písmena a) alebo písmena b).

Uplatňovanie tohto ustanovenia môže byť upravené ďalším vnútroštátnym usmernením.

Vnútroštátny postup:

d) *Nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu* [[kontrolný zoznam](#)]

Smernica

- článok 17 ods. 1 písm. d)

Vnútroštátne právne predpisy

Toto sa uplatňuje len na vylúčenie z doplnkovej ochrany.

- ▶ Existujú vážne dôvody považovať osobu za nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť štátu?

Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva je vylúčená z oprávnenia na doplnkovú ochranu, keď existujú vážne dôvody domnievať sa, že predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu, v ktorom sa nachádza.

Posúdenie, či je možné tento dôvod na vylúčenie uplatniť, závisí na minulom a aktuálnom správaní osoby, ale v konečnom dôsledku je to **posúdenie rizika**.

Vzhľadom na charakter tohto ustanovenia si jeho uplatnenie často vyžaduje zapojenie ďalších orgánov, ktoré môžu mať prístup k relevantným informáciám.

Vnútroštátny postup:

--

Spáchanie jedného alebo viacerých menej závažných zločinov [kontrolný zoznam]**Smernica**

- článok 17 ods. 3

Vnútroštátne právne predpisy

--

Toto sa uplatňuje len na vylúčenie z doplnkovej ochrany a nie je povinnou klauzulou o vylúčení.

Na uplatnenie tohto dôvodu na vylúčenie sa musia preukázať tieto prvky:

Žiadateľ sa dopustil jedného menej závažného zločinu alebo viacerých takýchto zločinov, než bolo predtým vzaté do úvahy.

Skutky boli spáchané pred prijatím žiadateľa do dotknutého členského štátu.

Za tieto spáchané zločiny by sa v dotknutom členskom štáte uložil trest odňatia slobody.

Žiadateľ opustil svoju krajinu pôvodu výhradne s cieľom vyhnúť sa trestu za tieto zločiny.

Vzhľadom na to, že toto nie je povinná klauzula o vylúčení, môže sa uplatniť, len ak sa členské štáty rozhodli transponovať ju do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Môže sa uplatňovať ďalšie vnútroštátne usmernenie.

Vnútroštátny postup:

--

Činy teroristickej povahy [kontrolný zoznam]

Činy teroristickej povahy nepredstavujú osobitný dôvod na vylúčenie, ale príslušné aktivity je možné kvalifikovať v rámci ktoréhokoľvek dôvodu.

Neexistuje všeobecne prijatá definícia terorizmu. [Rámcové rozhodnutia Rady z 13. júna 2002 a 28. novembra 2010 o boji proti terorizmu](#) sú krokom k vypracovaniu takéhoto vymedzenia pojmu „teroristických trestných činov“. V súvislosti s konkrétnymi činmi teroristickej povahy boli prijaté viaceré medzinárodné nástroje.

**Činy teroristickej povahy
možno kvalifikovať ako:**

Zločin proti mieru	Ak je spáchaný plánovaním, prípravou, začatím alebo vedením útočnej vojny.
Vojnový zločin	Skutky alebo hrozby násilia s cieľom šíriť teror medzi civilným obyvateľstvom sú podľa medzinárodného humanitárneho práva (Dodatkové protokoly I a II) výslovne zakázané. Vo všeobecnosti skutky, ktoré by sa v čase mieru považovali za činy teroristickej povahy, by v prípade ich spáchania v kontexte medzinárodného alebo nemedzinárodného ozbrojeného konfliktu a v spojení s nimi boli kvalifikované ako vojnové zločiny.
Zločin proti ľudskosti	Keď skutok, ktorý je jedným zo súvisiacich zločinov, bol spáchaný ako súčasť rozsiahleho a systematického útoku proti civilnému obyvateľstvu.
Vážny nepolitický zločin	Nepolitický prvok by vo všeobecnosti bol naplnený vzhľadom na to, že činy teroristickej povahy sa vždy považujú za neprimerané politickému cieľu, ak je zločin dostatočne závažný. Súčasne musia byť splnené aj geografické a časové kritériá.
Skutky v rozpore s cieľmi a so zásadami OSN	Priamu súvislosť s týmto dôvodom možno nájsť okrem iného v rezolúciách Bezpečnostnej rady OSN č. 1373 a 1377 z r. 2001: „Činy, metódy a praktiky terorizmu sú v rozpore s cieľmi a princípmi Organizácie Spojených národov“ a „vedomé financovanie, plánovanie a podnecovanie teroristických činov je v rozpore s cieľmi a princípmi Organizácie Spojených národov“. Za určitých okolností preto činy riadne kvalifikované ako „teroristické činy“ môžu spadať do oblasti pôsobnosti tohto dôvodu na vylúčenie. Všeobecne bolo dohodnuté, že o terorizme podľa tohto ustanovenia možno uvažovať len v prípade, ak tento čin dosahuje medzinárodný rozmer.
Nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu	Ak skutky nespĺňajú už uvedené kritériá, žiadateľ by stále mohol byť vylúčený z doplnkovej ochrany, ak sa zistilo, že predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť štátu.

Ak je žiadateľ v zozname osôb podozrivých z terorizmu alebo podporuje teroristickú skupinu uvedenú v zozname, malo by sa to preskúmať ako známka možného prepojenia tohto jednotlivca so skutkami, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie. Vylúčenie sa však vždy bude zakladať na úplnom posúdení jeho osobnej zodpovednosti. To neznamenaá, že by žiadateľ nemohol byť vylúčený z medzinárodnej ochrany, ak sa osobne nezúčastnil na žiadnom konkrétnom teroristickom čine.

Konkrétne vnútroštátne usmernenie môže upravovať konanie v prípadoch žiadateľov podozrivých zo zapojenia do činov teroristickej povahy.

Vnútroštátny postup:

6.2. Osobná zodpovednosť [kontrolný zoznam]

V tejto fáze musí úradník poverený prípadom preukázať, či existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ je prepojený s činmi, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, a to spôsobom nastoľujúcim otázku osobnej zodpovednosti.

Úradník poverený prípadom posúdi možnú osobnú zodpovednosť podľa povahy a rozsahu účasti žiadateľa na čine (činoch), ako aj stav jeho mysle vo vzťahu k týmto činom.

Správanie nastoľujúce osobnú zodpovednosť (*actus reus*)

Správanie môže znamenať konanie alebo neschopnosť konať. Úradník poverený prípadom by ďalej mal mať na pamäti, že základ pre osobnú zodpovednosť môže existovať vtedy, keď (existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ sa len pokúšal o čin, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie.

□ Priame spáchanie [kontrolný zoznam]

Úradník poverený prípadom sa musí zamerať na dôkazy, z ktorých vyplýva, či žiadateľ spáchal príslušný skutok, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, ako páchatel alebo spolupáchatel.

Vo všeobecnosti si to vyžaduje **úmysel** so zreteľom na správanie a/alebo jeho následky a **vedomosť** so zreteľom na správanie, následky a/alebo iné významné okolnosti. V závislosti od okolností môže vymedzenie príslušného zločinu obsahovať aj konkrétne požiadavky týkajúce sa úmyslu a/alebo vedomosti.

□ Podnecovanie iných na spáchanie skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie [kontrolný zoznam]

Prepojenie medzi jednotlivcom a skutkom, ktorý spáchali iní, bude existovať, ak žiadateľ podnecoval (nabádal) iných na spáchanie trestného činu. Formami podnecovania iných na spáchanie trestného činu môžu byť:

plánovanie

navádzanie

prikazovanie

Správanie žiadateľa by malo byť **faktorom, ktorý jasne prispieva** k trestnému správaniu inej osoby alebo iných osôb. Úradník poverený prípadom však nemusí preukazovať, že skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, by sa bez žiadateľovho pričinenia neboli stali.

Požiadavky na úmysel a vedomosť pri týchto formách účasti na zločine sa budú preukazovať, keď žiadateľ **mal úmysel vyvolať alebo podnietiť** spáchanie takýchto skutkov, **alebo si bol vedomý značnej pravdepodobnosti**, že v dôsledku jeho skutkov bude spáchaný zločin.

□ Napomáhanie a navádzanie [kontrolný zoznam]

Významné prispenie k spáchaniu skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, inými osobami môže mať formu napomáhania a navádzania.

Úradník poverený prípadom môže preukázať prepojenie s príslušnými skutkami, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, keď dôkazy naznačujú, že žiadateľ:

- **poskytol praktickú pomoc** pri páchaní skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie (napr. organizovaním potrebnej fyzickej alebo logistickej podpory umožňujúcej činnosť zločineckej skupiny alebo poskytovaním finančných prostriedkov takejto zločineckej skupine);
- povzbudzoval iných k páchaniu skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, alebo **poskytoval morálnu podporu** takémuto správaniu.

Je potrebné preukázať, že žiadateľovo správanie malo **podstatný vplyv** na spáchanie skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, inými osobami (napr. v prípade zneužitia jednotlivcov môže úradník poverený prípadom preukázať, že to bolo na základe informácií, ktoré poskytoval žiadateľ v tom zmysle, že tieto informácie boli významné na spáchanie daného zločinu). Nevyžaduje sa však preukázanie toho, že spáchanie skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, by bez daného žiadateľovho správania nebolo možné.

V prípade, že nejaká osoba je považovaná za autoritu (nadriadený alebo niekto, kto je morálnou alebo náboženskou autoritou atď.) už len jej samotná prítomnosť na mieste, kde sa pácha skutok, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, môže mať legitimizujúci alebo povzbudzujúci účinok.

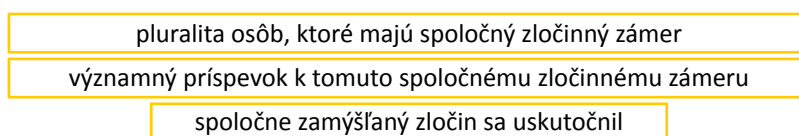
Na preukázanie osobnej zodpovednosti nie je dôležité, či k účasti v tejto forme došlo pred spáchaním zločinu inými osobami, počas neho alebo po ňom, alebo geograficky oddelene, ak sa preukázalo, že správanie (konanie alebo neschopnosť konať) malo významný vplyv na spáchanie zločinu (zločinov) hlavným(-i) páchatelom (-mi).

Na prepojenie žiadateľa s posudzovaným skutkom na základe tejto formy účasti úradník poverený prípadom napokon musí preukázať, že žiadateľ **vedel, že svojim správaním napomáha alebo uľahčuje** pravdepodobné spáchanie daného trestného činu. Nie je potrebné, aby napomáhateľ alebo nahovárač presne vedel, aký skutok sa plánuje alebo skutočne spáchal, pokiaľ vedel, že sa spácha jeden z viacerých takýchto skutkov a jeden z nich skutočne spáchaný bol. Napomáhanie a nahováranie **si nevyžadujú, aby osoba mala rovnaký úmysel ako hlavný páchatel**.

□ Spoločný zločinný podnik [kontrolný zoznam]

Spoločný zločinný podnik je iná forma významne prispievajúca k spáchaniu skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, inými osobami.

Požiadavky na spoločný zločinný podnik sú tieto:

Spoločný zločinný podnik si preto vyžaduje viac než len spojenie osôb, ktoré páchajú zločiny.

□ Veliteľská zodpovednosť [kontrolný zoznam]

Pozornosť sa musí upriamiť na jednotlivcov, ktorí boli v nadriadenom postavení voči podriadeným zapojeným do skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie. Ak úradník poverený prípadom nemôže preukázať žiadateľovu osobnú zodpovednosť za skutok na základe jeho osobného správania, môže mu vzniknúť z dôvodu „veliteľskej zodpovednosti“. Tá vychádza z predpokladu, že osoby, ktoré v hierarchii zaujímajú nadriadené postavenie, nesú osobitnú zodpovednosť za správanie svojich podriadených, ktorí podliehajú ich skutočnému veleniu a riadeniu.

Bolo by potrebné preukázať:

- Existenciu **vztáhu nadriadený – podriadený** medzi jednotlivcom a ostatnými v súvislosti so skutkom, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie:

Zistenie formálnej línie velenia, či už vojenskej alebo civilnej je jedným, ale nie jediným ukazovateľom. Úradník poverený prípadom môže preukázať vzťah nadriadený – podriadený, keď žiadateľ velil osobám páhajúcim skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, alebo tieto osoby ovládal a kontroloval ich.

- Vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ **vedel alebo mal vedieť**, že jeho podriadený spáchal, páchal alebo sa chystal spáchať skutok, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie:

Tu by sa mala vedomosť vykladať v širokom zmysle vrátane toho, že žiadateľ mal o tom vedieť vďaka svojmu postaveniu/funkcii.

- Žiadateľ sa zdržal alebo **nezabránil, alebo nezastavil** páchanie skutku a **nepotrestal** páchatelov:

Žiadateľ by stále mohol byť osobne zodpovedný v prípade, keď sa aj pokúsil, ale nezabránil spáchaniu skutku alebo jeho páchanie nezastavil a svojich podriadených náležite nepotrestal.

Duševné rozpoloženie: úmysel a vedomosť (*mens rea*)

V tejto fáze musí úradník poverený prípadom na základe dôkazov preskúmať, či existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ **vedel** o skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, a **zamýšľal** zúčastniť sa na ňom.

Bez uvedených prvkov nie je možné preukázať osobnú zodpovednosť a klauzuly o vylúčení nebude možné uplatniť.

□ Vedomosť [kontrolný zoznam]

Vo všeobecnosti pri diskusiách o osobnej zodpovednosti sa „vedomosť“ chápe ako povedomie o tom, že existujú okolnosti alebo že za bežných okolností dôjde k dôsledku. Úradník poverený prípadom by preto mal preukázať, že existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ si toho bol vedomý.

V závislosti od kvalifikácie skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, môže mať vedomosť za špecifických okolností (napr. genocída, vojnové zločiny) presnejší význam.

Pri rôznych formách správania, pri ktorých vzniká osobná zodpovednosť (napr. podnecovanie, veliteľská zodpovednosť), sa môže vyžadovať aj preukázanie špecifických prvkov vedomosti.

Úradník poverený prípadom môže preukázať vedomosť a informovanosť na základe dostupných dôkazov vrátane vyhlásení žiadateľa. Pri odvodzovaní vedomosti z nepriamych dôkazov, napr. z informácií o všeobecných súvislostiach, počas ktorých k správaniu došlo, o rozsahu spáchaných zverstiev, ich všeobecnom charaktere v regióne alebo krajine atď. by sa malo postupovať opatrne. Nie všetky informácie dostupné v krajine pôvodu musia byť nevyhnutne známe žiadateľovi v čase spáchania trestného činu.

□ Úmysel [kontrolný zoznam]

Do úvahy je potrebné vziať dva aspekty úmyslu:

- ▶ Mal žiadateľ v úmysle (zamýšľal) sa zapojiť do takéhoto správania?
- ▶ Mal žiadateľ v úmysle (zamýšľal) spôsobiť tieto následky (alebo si bol vedomý, že k nim za bežných okolností dôjde)?

V niektorých prípadoch by si kvalifikácia skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, vyžadovala ďalší prvok úmyslu (napr. „úmysel genocídy“, osobitný úmysel na prenasledovanie ako zločin proti ľudskosti).

Niektoré spôsoby účasti na páchaní trestného činu inou osobou si vyžadujú nielen úmysel, pokiaľ ide o vlastné správanie, ale aj s ohľadom na zločin, ktorý spáchala (má spáchať) táto osoba (napr. plánovanie, prikazovanie alebo podnecovanie na spáchanie trestných činov inou osobou, spoločný zločinný podnik).

Skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, prisudzované skupine alebo režimu [kontrolný zoznam]

Pri posudzovaní vylúčenia týkajúceho sa žiadateľov, ktorí boli spájaní so skupinou alebo s režimom zapojenými do skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, sa vyžaduje opatrnosť.

Skutočnosť, že žiadateľ bol/je napojený na skupinu alebo režim zodpovedný za skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, nezbavuje úradníka povereného prípadom povinnosti preukázať žiadateľovu osobnú zodpovednosť za tieto skutky.

Na základe samotnej príslušnosti k zločineckej skupine alebo zločineckému režimu osobná zodpovednosť nevzniká. V závislosti od charakteru, veľkosti skupiny alebo režimu, od dobrovoľného spojenia so skupinou, pozície, hodnosti, vážnosti a vplyvu žiadateľa v rámci skupiny môže existovať dostatok dôkazov, tak v súvislosti s požiadavkami na „správanie“ podľa uplatniteľného spôsobu osobnej zodpovednosti, ako aj „duševného rozpoloženia“ posudzovaného žiadateľa. Stále je však nevyhnutné, aby úradník poverený prípadom identifikoval príslušný spôsob osobnej zodpovednosti a preskúmal skutočnosti so zreteľom na príslušné kritériá.

Okrem skutočných aktivít žiadateľa je potrebné vziať do úvahy tieto prvky:

□ Forma spojenia žiadateľa so skupinou alebo s režimom [kontrolný zoznam]

Popri žiadateľových aktivitách, jeho úlohe a zodpovednostiach by úradník poverený prípadom mal preskúmať presnú formu, akou je/bol žiadateľ v súvislosti so skutkami, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, spojený so skupinou alebo s režimom (napr. formálne členstvo alebo neformálne spojenie).

□ Aktivity a charakter skupiny alebo režimu [kontrolný zoznam]

Úradník poverený prípadom by mal zvážiť aktivity skupiny a jej zločinecký charakter (napr. môžu jej byť pripisované zločiny, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie) v období, keď bol alebo je žiadateľ spojený so skupinou.

Skutočnosť, že skupina alebo režim boli/sú zakázané v Európskej únii a/alebo v medzinárodnom spoločenstve (rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN, vyšetrovaním Medzinárodného trestného súdu atď.), môže byť významným ukazovateľom, ktorý sa má zvážiť, ale sama o sebe nie je rozhodujúca.

Musí sa prihliadať na možnú fragmentáciu skupiny alebo režimu na politické, militantné, spravodajské krídla atď. Posudzovanie by sa malo zamerať na tú časť skupiny alebo režimu, s ktorou bol žiadateľ priamo spojený.

Pri takejto analýze sa tiež berie do úvahy žiadateľova vedomosť o skutkoch, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie a ktoré páchala skupina alebo režim.

□ Slobodná voľba pri spájaní so skupinou alebo s režimom [kontrolný zoznam]

Na preukázanie osobnej zodpovednosti je úradník poverený prípadom povinný preukázať, že žiadateľ sa dobrovoľne:

- **pripojil** ku skupine alebo k režimu, a/alebo
- **pokračoval v zapojení** do skupiny alebo režimu: V tomto ohľade by mal úradník poverený prípadom zvážiť dĺžku spojenia žiadateľa so skupinou alebo režimom a to, či mal príležitosť sa od nich dištancovať.

Možno bude potrebné zvážiť faktor nátlaku.

□ **Postavenie, hodnosť, vážnosť a vplyv žiadateľa v rámci skupiny alebo režimu** [kontrolný zoznam]

Postavenie, hodnosť, vážnosť a vplyv žiadateľa v rámci skupiny alebo režimu by mohli pomôcť určiť, či bol žiadateľ v postavení, aby mohol aktivity skupiny alebo režimu riadiť alebo ovplyvňovať.

Dôvody vylučujúce osobnú zodpovednosť [kontrolný zoznam]

□ **Nedostatočná duševná spôsobilosť chápať a ovládať svoje správanie** [kontrolný zoznam]

Určité dôvody by mohli vylučovať subjektívny prvok nevyhnutný na vznik osobnej zodpovednosti („duševné rozpoloženie“).

Na to, že osoba nebola spôsobilá chápať charakter alebo nezákonnosť svojho správania alebo spôsobilosť ho ovládať, by mali byť zvážené uvedené ukazovatele:

□ **Duševná choroba alebo porucha** [kontrolný zoznam]

Duševná choroba alebo porucha, ktoré narušujú schopnosť človeka hodnotiť nezákonnosť alebo charakter svojho správania, alebo schopnosť ovládať svoje správanie tak, aby zodpovedalo zákonným požiadavkám, je okolnosť vylučujúca osobnú zodpovednosť.

□ **Nedobrovoľná intoxikácia** [kontrolný zoznam]

Nemôže sa uplatniť ako dôvod vylučujúci osobnú zodpovednosť, ak sa osoba stala dobrovoľne intoxikovanou za takých okolností, keď vedela o riziku alebo nedbala na riziko, že sa následkom intoxikácie bude pravdepodobne správať spôsobom predstavujúcim skutok, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie.

□ **Nezrelosť** [kontrolný zoznam]

Vylúčenie nemožno odôvodniť v prípadoch žiadateľov, ktorí v čase účasti na zločinoch nedosiahli minimálnu vekovú hranicu trestnej zodpovednosti. Keďže na uplatnenie vylúčenia neexistuje žiadny medzinárodne dohodnutý minimálny vek, Výbor pre práva dieťaťa odporučil, aby vhodnú vekovú hranicu stanovili štáty. Veková hranica by vzhľadom na okolnosti citovej, duševnej a intelektuálnej zrelosti nemala byť stanovená príliš nízko.

Tento dôvod na vylúčenie trestnoprávnej zodpovednosti možno tiež uplatniť, ak žiadateľ dosiahol minimálny vek trestnoprávnej zodpovednosti v čase spáchania trestných činov, ale bolo preukázané, že nedosiahol úroveň intelektuálnej, fyzickej a/alebo citovej zrelosti požadovanej na to, aby chápal charakter nezákonnosti svojho konania.

V prípade dieťaťa je pri analýze vylúčenia potrebné prihliadať na určité ďalšie faktory, najmä súvisiace so záujmom dieťaťa, duševnou spôsobilosťou detí a ich schopnosťou chápať skutky a súhlasiť so skutkami, ktoré sa od nich vyžadujú alebo sa im prikazujú. Úradník poverený prípadom by ďalej mal zabezpečiť, aby sa uplatnili potrebné procesné záruky.

Deti do veku 18 rokov však možno považovať za trestne zodpovedné, ak je to v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi. V tejto súvislosti by sa malo prihliadať na úroveň zrelosti so zreteľom na vzdelanie, informovanosť, zraniteľnosť dieťaťa atď.

Väčšina štátov stanovuje vek jednotlivca (v čase skutku), do dosiahnutia ktorého ho nemožno za žiadnych okolností vylúčiť z medzinárodnej ochrany. Často sa zhoduje s minimálnym vekom, v ktorom môže vzniknúť trestná zodpovednosť stanovená podľa vnútroštátneho trestného práva.

Vnútroštátny postup:

--

□ Skutkový omyl a právny omyl [kontrolný zoznam]

Podľa medzinárodných noriem môžu skutkový omyl a právny omyl, za určitých okolností, vylúčiť osobnú zodpovednosť vylúčením predpokladaných mentálnych zložiek:

- **skutkový omyl:** skutkový omyl je dôvodom na vylúčenie zodpovednosti, len ak vylučuje mentálnu zložku vyžadovanú na spáchanie zločinu;
- **právny omyl:** právny omyl v tom, či určitý druh správania je zločinom, môže byť dôvodom na vylúčenie zodpovednosti, len ak vylučuje mentálnu zložku vyžadovanú na spáchanie takého zločinu, alebo vo vzťahu k obhajobe príkazov nadriadeného, keď sú splnené podmienky.

□ Obrana [kontrolný zoznam]

V prípadoch, keď boli preukázané vážne dôvody domnievať sa, že sa žiadateľ dopustil skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, úradník poverený prípadom musí ďalej zvažovať, či sa nemôžu uplatniť ďalšie okolnosti, ktoré by vylúčili osobnú zodpovednosť.

Úradník poverený prípadom by mal zvážiť rozsah, v akom žiadateľ pri spáchaní skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, konal za jednej z týchto okolností:

Nátlak [kontrolný zoznam]

Musia byť splnené všetky tieto podmienky:

1. Žiadateľovo správanie bolo dôsledkom hrozby bezprostredného usmrtenia (svojho alebo inej osoby) alebo pokračujúceho alebo bezprostredného spôsobenia ťažkej fyzickej ujmy.
 2. Žiadateľ konal nevyhnutne a primerane s cieľom vyhnúť sa tejto hrozbe.
 3. Žiadateľ nemal v úmysle zapríčiniť väčšiu ujmu, než ktorej chcel zabrániť.
-

Sebaobrana alebo obrana iných (alebo majetku v prípade vojnových zločinov) [kontrolný zoznam]

Musia byť splnené všetky tieto podmienky:

1. Bezprostredné a nezákonné použitie sily proti žiadateľovi alebo inej osobe (alebo majetku).
2. Žiadateľ konal primerane na svoju obranu alebo obranu inej osoby (alebo majetku).
3. Žiadateľovo správanie bolo úmerné miere nebezpečenstva.

Obrana majetku môže vylučovať zodpovednosť len v prípade vojnových zločinov. Splnená musí byť jedna z týchto podmienok:

- a) majetok bol nevyhnutný na žiadateľovo prežitie alebo prežitie inej osoby, alebo
 - b) majetok bol nevyhnutný na splnenie vojenského poslanca.
-

Príkazy nadriadeného [kontrolný zoznam]

Musia byť splnené všetky tieto podmienky:

1. k správaniu došlo na príkaz vlády alebo nadriadeného žiadateľa (vojenského alebo civilného);
 2. osoba konala na základe zákonnej povinnosti uposlúchnuť príkazy vlády alebo rozkazy príslušného nadriadeného;
 3. osoba nevedela, že rozkaz je nezákonný;
 4. rozkaz nebol zjavne nezákonný (podľa medzinárodných noriem by sa za zjavne nezákonný považoval rozkaz spáchať mučenie, genocídu alebo zločiny proti ľudskosti).
-

Ďalšie faktory [kontrolný zoznam]

Ďalej uvedené faktory by podliehali vnútroštátnej praxi.

Keď existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľovi vznikla osobná zodpovednosť za skutok, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, úradník poverený prípadom môže v závislosti od vnútroštátnej praxe ďalej zvážiť, či by vylúčenie v tomto prípade spĺňalo účely klauzúl o vylúčení. Čím hroznejší je skutok, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, tým menší význam by pri prijímaní konečného rozhodnutia mali tieto faktory:

□ **Vykonaný trest za skutok, ktorý by bol (inak) dôvodom na vylúčenie [kontrolný zoznam]**

V závislosti od vnútroštátnej praxe môže úradník poverený prípadom zvážiť, či si žiadateľ už odpykal dostatočný trest za skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, s prihliadnutím na:

- **dĺžku výkonu trestu** vo vzťahu k tomu, čo sa považuje za primeraný čas podľa noriem EÚ;
- **správanie jednotlivca od** jeho účasti na skutku vrátane správania vo väzení;
- to, či žiadateľ **vyjadril ľútosť, poskytol náhradu a/alebo prevzal zodpovednosť** za daný skutok.

□ **Čas od spáchania trestného činu [kontrolný zoznam]**

Úradník poverený prípadom by mohol zvážiť premlčanie, ktoré sa vzťahuje na príslušný zločin, t. j. či sa za tento čin už trestne nestíha alebo nemôže stíhať.

Toto by mohlo mať význam väčšinou v prípadoch, keď sa posudzujú vážne zločiny nižšej závažnosti, pretože na ostatné skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie – vzhľadom na ich osobitnú závažnosť – by sa premlčanie nevzťahovalo.

□ **Amnestia alebo milosť [kontrolný zoznam]**

Úradník poverený prípadom by tiež mohol vziať do úvahy to, či sa na skutky, ktoré spáchal žiadateľ, nevzťahuje amnestia alebo milosť.

V takom prípade by sa ďalej malo zvážiť, či:

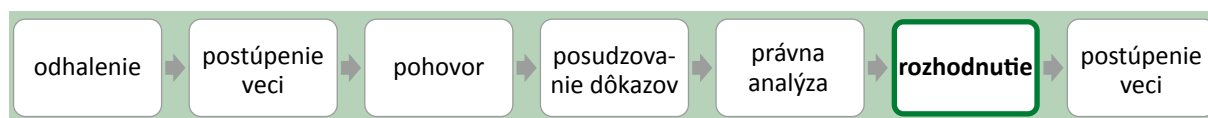
- amnestia alebo milosť boli **vyjadrením demokratickej vôle** občanov príslušnej krajiny;
- jednotlivec je uznaný **za zodpovedného inak** (napr. Komisiou pravdy a zmierenia).

Môže byť k dispozícii vnútroštátne usmernenie k možným dodatočným faktorom na zváženie.

Vnútroštátny postup:

--

7. Navrhovanie prvkov rozhodnutia súvisiacich s vylúčením [kontrolný zoznam]

V rozhodnutí by malo byť zrozumiteľne a objektívne odôvodnené vylúčenie žiadateľa z možnosti získať postavenie utečenca a/alebo doplnkovú ochranu.

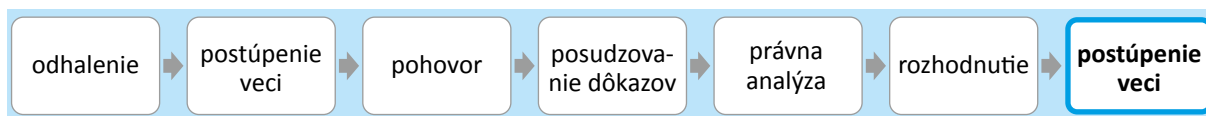
□ Zabezpečte, aby boli rôzne časti rozhodnutia jasne definované [kontrolný zoznam]

Jasne definovaná štruktúra rozhodnutia prispieva k lepšej zrozumiteľnosti, prehľadnosti a objektívnosti pri odôvodnení a vyvedení záverov. Oddelenie faktických otázok od otázok právnych je dôležitým prvkom na preukázanie spravodlivého a štruktúrovaného prístupu v posudzovaní prípadu.

V ďalej odporúčanej štruktúre je premietnuté už uvedené usmernenie a mala by sa vykladať v spojení s obsahom uvedeným v príslušných oddieloch. Neznamená však, že v rozhodnutí nemusí byť doložené, že kritériá oprávnenia na získanie postavenia utečenca alebo doplnkovej ochrany sú inak splnené:

Faktické otázky	1. Základ žiadosti	<p><i>Prvá časť rozhodnutia obvykle obsahuje zhrnutie zistených podstatných skutočností.</i></p> <p><i>Špecifikovať by sa mali tiež dostupné dôkazy.</i></p> <p><i>Táto časť by nemala obsahovať žiadne posúdenie.</i></p>
	2. Posúdenie dôveryhodnosti	<p><i>Časť o posúdení dôveryhodnosti (dôkazov) sa zameriava na identifikované podstatné skutočnosti a príslušné dôkazy, ktoré sa posudzujú v súlade s ukazovateľmi dôveryhodnosti.</i></p> <p><i>Na základe tejto časti by malo byť jasné, ktoré podstatné skutočnosti boli prijaté a ktoré odmietnuté.</i></p>
Právne otázky	3. Kvalifikácia skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie	<p><i>Prijaté podstatné skutočnosti sú základom kvalifikácie potenciálneho skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie v súlade s vyššie opísanými prvkami.</i></p>
	4. Osobná zodpovednosť <ul style="list-style-type: none"> a) správanie žiadateľa b) úmysel a vedomosť c) okolnosti, ktoré vylučujú osobnú zodpovednosť d) dodatočné úvahy (ak ich možno uplatniť podľa vnútroštátnej praxe) 	<p><i>Rozhodujúcou časťou rozhodnutia je stanovenie osobnej zodpovednosti. Mali by sa posudzovať všetky prvky: aká bola súvislosť medzi správaním žiadateľa a skutkom, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, či sa zistil mentálny prvok (úmysel a vedomosť) požadovaný podľa definície identifikovaného skutku, či existoval príslušný spôsob osobnej zodpovednosti a či sa uplatňujú okolnosti, ktoré môžu vylučovať osobnú zodpovednosť. V súlade s vnútroštátnou praxou možno uplatniť ďalšie faktory.</i></p>
	5. Rozhodnutie	<p><i>V prípade, že bolo uplatnené vylúčenie z možnosti získať postavenie utečenca a/alebo doplnkovú ochranu, členské štáty stále môžu rozhodnúť o udelení povolenia na pobyt/ochrany vylúčeným osobám z humanitárnych alebo iných dôvodov. V závislosti od vnútroštátneho systému to môže byť vykonané v rámci rozhodnutia o vylúčení alebo ako samostatný akt.</i></p>

8. Postúpenie veci na vyšetrovanie a/alebo trestné stíhanie [kontrolný zoznam]

V závislosti od zistení v možnom prípade vylúčenia (bez ohľadu na jeho skutočný výsledok) môže úradník poverený prípadom zvážiť ďalšie potrebné kroky. Tieto kroky môžu byť žiaduce v ktorejkoľvek fáze skúmania veci. Ak sa zistenia týkajú skutkov, ktoré môžu byť vyšetrované a trestne stíhané v dotknutom členskom štáte, čo najskôr by sa mali postúpiť príslušným orgánom.

Aj keby osoba nebola vylúčená, môže byť dostatok dôvodov na postúpenie veci vnútroštátnym orgánom na vyšetrovanie a/alebo stíhanie.

V závislosti od vnútroštátnych predpisov, ako aj povinností podľa medzinárodného práva si to môže vyžadovať odoslanie informácií zhromaždených vo veci príslušným orgánom, ako sú prokuratúra, polícia a/alebo bezpečnostné služby.

Pri týchto úkonoch by úradník poverený prípadom mal zohľadniť platné predpisy o **ochrane súkromia a zachovaní dôvernosti**, ako aj akékoľvek vnútroštátne opatrenia.

Vnútroštátny postup:

--

Praktická príručka úradu EASO: vylúčenie

KONTROLNÉ ZOZNAMY

- ▶ *Kliknutím na položky kontrolných zoznamov zobrazíte ďalšie usmernenia.*

1. Čo je vylúčenie?

Pamätajte:

- Uplatňovanie klauzúl o vylúčení je povinné**
- Účelom vylúčenia je chrániť integritu inštitútu azylu**
 - pred zneužitím osobami, ktoré si nezasluhujú medzinárodnú ochranu
 - pred vyhýbaním sa zodpovednosti za závažné zločiny
- Dôvodom na vylúčenie sú:**
 - zločiny proti mieru, vojnové zločiny a zločiny proti ľudskosti
 - vážne nepolitické zločiny spáchané mimo krajiny azylu pred prijatím osoby ako utečenca
 - činy v rozpore so zásadami a s cieľmi Organizácie Spojených národov
 - vážne zločiny (*len doplnková ochrana*)
 - činy, ktoré predstavujú nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu, v ktorom je žiadateľ prítomný (*len doplnková ochrana*)
 - iné zločiny, za určitých okolností (*len doplnková ochrana*)
- Dôkazné bremeno, že sú splnené kritériá vylúčenia, nesie štát**

2. Odhaľovanie potenciálnych prípadov vylúčenia

- Použite dostupné zdroje na odhalenie**
- Posúďte dostupné informácie**
 - pozrite si spis prípadu
 - pozrite si relevantné informácie o krajine pôvodu
- Dajú sa uplatniť niektoré z týchto profilov?**
 - vojak
 - povstalecká skupina
 - milícia
 - polícia (alebo konkrétne zložky polície)
 - spravodajské služby
 - člen vlády
 - verejný činiteľ
 - člen organizácie
 - spojitosť s uvedenými kategóriami
 - spojitosť s udalosťou
 - trestné činy

Upozorňujeme, že relevantnosť závisí od krajiny pôvodu.

Upozorňujeme, že tento zoznam nie je úplný.

3. Postúpenie veci a procesné záruky

- Ak je to podľa vnútroštátnej praxe možné, postúpte potenciálny prípad vylúčenia ďalej**
- Zaistite zavedenie platných procesných záruk**
 - vymenovanie právneho poradcu, ak je to vhodné
 - informovanie žiadateľa (a/alebo právneho poradcu) o zvažovaní vylúčenia
 - iné konkrétne procesné záruky

4. Pohovor zameraný na vylúčenie

Príprava

- Pamätajte na dôležitosť prípravy**
- Preštudujte si príslušné vnútroštátne usmernenia a príslušnú judikatúru**
- Pokiaľ je to možné, identifikujte podstatné skutočnosti súvisiace s vylúčením**
- Pripravte plán prípadu**
- Pripravte sa duševne**
- Príjmite praktické opatrenia**
 - zvážte, či je nie vhodné zapojiť ďalšieho úradníka povereného prípadom
 - bezpečnostné opatrenia
 - výber tlmočníka
 - poučenie tlmočníka
 - možnosť viesť dodatočný pohovor

Vedenie pohovoru

- Poskytnite informácie žiadateľovi v súlade s vnútroštátnou praxou**
- Zabezpečte vhodné správanie tlmočníka**
- Zachovajte profesionálny postoj**
- Používajte vhodné techniky pohovoru**
 - prispôbte sa jednotlivcovi
 - investujte do budovania vzťahu
 - uplatnite lieviový prístup
 - skontrolujte a potvrdte
- Zamerajte sa na osobné zapojenie žiadateľa: „ja“ namiesto „my“**
- Vyriešte možné otázky týkajúce sa dôveryhodnosti**

5. Posúdenie dôkazov

- Uplatnite „vážne dôvody domnievať sa“ ako normu**
- Preskúmajte všetky relevantné okolnosti, aj keď sa dôkazné bremeno presunulo na žiadateľa**
- Vezmite do úvahy niektoré osobitosti**
 - dôkaz o tom, že proti žiadateľovi bolo v krajine pôvodu vedené trestné konanie
 - dôverné materiály
 - otvorené zdroje a sociálne médiá
 - anonymné výpovede

6. Právna analýza

6.1. Kvalifikácia skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie

□ *Existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ mohol mať niečo spoločné s týmto:*

a)	skutok	súvislosti	aktér	cieľ	špecifický mentálny prvok ¹
zločin proti mieru	<p>Týkajúci sa útočnej vojny:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ plánovanie □ príprava □ začatie □ vedenie □ účasť na spoločnom pláne alebo konšpirácii 	<ul style="list-style-type: none"> □ medzinárodný ozbrojený konflikt (musí byť zapojený štát alebo subjekt podobný štátu) 	<ul style="list-style-type: none"> □ vysoký predstaviteľ 	–	–
Vojnový zločin	<ul style="list-style-type: none"> □ závažné porušenia medzinárodného humanitárneho práva, s ktorými je priamo spojená osobná zodpovednosť podľa medzinárodného trestného práva (okrem iného podľa článku 8 Rímskeho štatútu) 	<ul style="list-style-type: none"> □ existencia ozbrojeného konfliktu (medzinárodného alebo nemedzinárodného) □ nexus (prepojenie) s ozbrojeným konfliktom 	<ul style="list-style-type: none"> □ ktokoľvek (vrátane civilných osôb) 	<ul style="list-style-type: none"> □ chránené osoby/ciele □ ktokoľvek, ak sa používajú nezákonné zbrane alebo bojové metódy 	<p>vedomosť o:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ existencii konfliktu a □ chránenom postavení osoby/cieľa, na ktorý sa útočí □ špecifický mentálny prvok sa uplatňuje pri určitých vojnových zločinoch
Zločin proti ľudskosti	<ul style="list-style-type: none"> □ kvalifikovaný zločin (svojou podstatou nehumánny skutok) – pozri články 6 a 7 Rímskeho štatútu 	<p>útok, ktorý je:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ smerovaný proti civilnému obyvateľstvu □ rozsiahly alebo systematický (ako súčasť nesprávneho správania) 	<ul style="list-style-type: none"> □ ktokoľvek (vrátane civilných osôb) 	<ul style="list-style-type: none"> □ civilné obyvateľstvo (za určitých okolností vrátane necivilistov) □ niektoré zločiny proti ľudskosti vyžadujú konkrétny cieľ (napr. genocída) 	<ul style="list-style-type: none"> □ vedomosť o útoku □ niektoré zločiny proti ľudskosti (napr. prenasledovanie a genocída) si vyžadujú osobitný úmysel

¹ Kvalifikácia určitých skutkov je okrem všeobecných požiadaviek týkajúcich sa duševného rozpoloženia, teda úmyslu (so zreteľom na správanie a/alebo následky) a vedomosti (so zreteľom na správanie, následky a/alebo relevantné okolnosti), požadovaných podľa definície príslušného zločinu, podmienená aj existenciou špecifického mentálneho prvku.

- **Existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ mohol mať spojenie s niektorým z ďalej uvedených faktorov:**

b)	skutok	súvislosti	aktér	cieľ	špecifický mentálny prvok ¹
Vážny nepolitický zločin (postavenie utečenca)	<ul style="list-style-type: none"> □ kvalifikovaný zločin – dostatočne závažný □ nepolitický (test predomnancie) 	<i>Zločin bol spáchaný:</i> <ul style="list-style-type: none"> □ mimo územia krajiny azylu □ pred prijatím ako utečenca 	ktokoľvek	akýkoľvek (v závislosti od definície zločinu)	v závislosti od zločinu sa môžu uplatňovať osobitné požiadavky
Vážny zločin (doplnková ochrana)	<ul style="list-style-type: none"> □ kvalifikovaný zločin – dostatočne závažný 	–	ktokoľvek	akýkoľvek (v závislosti od definície zločinu)	–

- **Existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ mohol mať spojenie s niektorým z ďalej uvedených faktorov:**

c)	skutok	súvislosti	aktér	cieľ	špecifický mentálny prvok ¹
Skutky v rozpore s cieľmi a so zásadami OSN	<ul style="list-style-type: none"> □ závažné a udržateľné porušenia ľudských práv, ako aj skutky osobitne označené medzinárodným spoločenstvom za činy v rozpore s cieľmi a so zásadami OSN 	<ul style="list-style-type: none"> □ medzinárodný rozmer (schopné ovplyvniť medzinárodný mier a bezpečnosť a mierové vzťahy medzi štátmi) 	<ul style="list-style-type: none"> □ ktokoľvek (často niekto vo vysokom mocenskom postavení) 	<ul style="list-style-type: none"> □ v závislosti od skutku môžu platiť špecifické okolnosti 	<ul style="list-style-type: none"> □ v závislosti od skutku môžu platiť špecifické okolnosti

- **Len so zreteľom na vylúčenie z doplnkovej ochrany:**
Existujú vážne dôvody považovať osobu za nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť štátu?

- *Len so zreteľom na vylúčenie z doplnkovej ochrany a prípadne podľa vnútroštátnych právnych predpisov:*

Spáchal žiadateľ jeden alebo viac trestných činov mimo rozsahu pôsobnosti iných ustanovení o vylúčení?

	skutok	súvislosti	aktér	cieľ	špecifický mentálny prvok ¹
<i>Iné trestné činy, za určitých okolností</i>	<ul style="list-style-type: none"> □ jeden alebo viac trestných činov mimo rozsahu pôsobnosti iných dôvodov na vylúčenie □ skutok by bolo možné potrestať odňatím slobody, ak by bol spáchaný v členskom štáte 	<ul style="list-style-type: none"> □ spáchané pred prijatím do členského štátu □ opustil krajinu pôvodu výhradne s cieľom vyhnúť sa trestu za tieto zločiny 	<ul style="list-style-type: none"> □ ktokoľvek 	–	–

- *Pri skúmaní prípadu činov teroristickej povahy zvážte, ktorý dôvod na vylúčenie je možné uplatniť na základe vyššie uvedených prvkov.*

6.2. Osobná zodpovednosť

Preukážte, či žiadateľovo správanie súvisí so skutkom, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie, pritom zvážte tieto faktory:

- Priame páchanie:** vykonal žiadateľ osobne skutok, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie?
- Podnecovanie iných:** podnecoval žiadateľ iných, aby páchali tieto skutky?
- Napomáhanie a nahováranie:** napomáhal alebo nahováral žiadateľ iných, aby páchali tieto skutky?
- Spoločný zločinný podnik:** zúčastnil sa žiadateľ na spoločnom zločinnom podniku?
- Veliteľská zodpovednosť:** nesie žiadateľ zodpovednosť za skutky svojich podriadených?

Posúďte duševné rozpoloženie žiadateľa v čase jeho konania:

- vedomosť
- úmysel

Keď mohol byť žiadateľ páchatelom

Úmysel so zreteľom na:

- správanie a/alebo
- následky
- *ako sa vyžaduje podľa príslušnej definície zločinu*

Vedomosť so zreteľom na:

- správanie
- následky a/alebo
- relevantné okolnosti
- *ako sa vyžaduje podľa príslušnej definície zločinu*

Keď sa žiadateľ mohol zúčastniť na zločinoch páchaných inými

Úmysel so zreteľom na:

- správanie a/alebo
- následky
- *ako sa vyžaduje v závislosti od príslušného spôsobu účasti*

Vedomosť so zreteľom na:

- správanie
- následky a/alebo
- významné okolnosti
- *ako sa vyžaduje v závislosti od príslušného spôsobu účasti*

Keď sa skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, prisudzujú skupine alebo režimu, s ktorými bol žiadateľ spojený, zvážte najmä:

- aktivity žiadateľa
- formu spojenia žiadateľa so skupinou alebo s režimom
- aktivity a charakter skupiny alebo režimu
- slobodnú voľbu pri napojení na skupinu alebo režim
- postavenie, hodnosť, vážnosť a vplyv žiadateľa v rámci skupiny alebo režimu

Posúďte, či sa neuplatňujú dôvody na vylúčenie osobnej zodpovednosti:

- nedostatočná duševná spôsobilosť chápať a ovládať svoje správanie
 - duševná choroba alebo porucha
 - nedobrovoľná intoxikácia
 - nezrelosť
- skutkový omyl alebo právny omyl
- obrana
 - nátlak
 - sebaobrana alebo obrana iných (alebo obrana majetku v prípade vojnových zločinov)
 - príkazy nadriadeného

Ak je to možné uplatniť podľa vnútroštátnej praxe, zohľadnite ďalšie faktory:

- vykonaný trest za skutok, ktorý by bol (inak) dôvodom na vylúčenie
- čas od spáchania trestného činu
- amnestia alebo milosť

7. Navrhovanie prvkov rozhodnutia súvisiacich s vylúčením

- Zabezpečte, aby rôzne časti rozhodnutia boli jasne definované:

Faktické otázky:

1. Základ žiadosti – vrátane dostupných dôkazov
2. Dôveryhodnosť posúdenia – s jasnými závermi o prijatých/odmietnutých podstatných skutočnostiach

Právne otázky:

3. Kvalifikácia skutku, ktorý môže byť dôvodom na vylúčenie
4. Osobná zodpovednosť
 - a) správanie žiadateľa, s jasnou identifikáciou spôsobu osobnej zodpovednosti, ktorý sa má uplatniť
 - b) úmysel a vedomosť, ako sa vyžadujú vzhľadom na kritériá príslušného spôsobu osobnej zodpovednosti, ktorý sa má uplatniť
 - c) okolnosti, ktoré vylučujú osobnú zodpovednosť
 - d) ďalšie faktory (ak ich možno uplatniť podľa vnútroštátnej praxe)
5. Rozhodnutie

8. Postúpenie veci na vyšetrovanie a/alebo trestné stíhanie

- Postúpte prípad príslušným orgánom v závislosti od charakteru zistení
Zohľadnite faktory o ochrane súkromia a zachovaní dôvernosti.

Praktická príručka úradu EASO: vylúčenie

ODKAZY

V tomto oddiele je prehľad príslušných právnych predpisov a judikatúry, ktoré by mohli pomôcť úradníkovi poverenému prípadom pri preskúmaní potenciálneho prípadu vylúčenia.

Smernica o oprávnení na medzinárodnú ochranu

Klauzuly o vylúčení podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (prepracované znenie) (ďalej len „smernica“):

Vylúčenie z postavenia utečenca	Vylúčenie z doplnkovej ochrany
Článok 12 smernice	Článok 17 smernice
<p>1. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti sú vylúčení z postavenia utečenca ak:</p> <p>(a) patria do rozsahu pôsobnosti článku 1 časti D Ženevského dohovoru[...]</p> <p>(b) sú uznaní príslušnými orgánmi štátu, v ktorom majú pobyt, za osoby majúce práva a povinnosti, ktoré sa udeľujú štátnym príslušníkom tohto štátu, alebo práva a povinnosti, ktoré sú s nimi rovnocenné.</p> <p>2. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti sú vylúčení zo získania postavenia utečenca, ak existujú vážne dôvody domnievať sa, že:</p> <p>(a) sa dopustili zločinu proti mieru, vojnového zločinu alebo zločinu proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto zločinoch;</p> <p>(b) sa dopustili vážneho nepolitického zločinu mimo štátu svojho azylu pred tým, ako v ňom boli prijatí ako utečenci, čo znamená čas vydania povolenia na pobyt na základe priznania postavenia utečenca; najmä obzvlášť kruté činy, aj keď sú spáchané s údajným politickým cieľom, môžu byť klasifikované ako vážne nepolitické trestné činy;</p> <p>(c) sú vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a so zásadami Organizácie Spojených národov, ako sú uvedené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov.</p> <p>3. Odsek 2 sa uplatňuje na osoby, ktoré podnecujú alebo sa inak podieľajú na páchaní zločinov alebo skutkov uvedených v smernici.</p>	<p>1. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho príslušenstva sú vylúčení z oprávnenia na doplnkovú ochranu, ak existujú vážne dôvody domnievať sa, že:</p> <p>(a) sa dopustili zločinu proti mieru, vojnového zločinu alebo zločinu proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto zločinoch;</p> <p>(b) sa dopustili vážneho zločinu;</p> <p>(c) sú vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a so zásadami Organizácie Spojených národov, ako sú uvedené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov;</p> <p>(d) predstavujú nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu, v ktorom sú prítomní.</p> <p>2. Odsek 1 sa uplatňuje na osoby, ktoré podnecujú alebo sa inak podieľajú na páchaní zločinov alebo skutkov uvedených v smernici.</p> <p>3. Členské štáty môžu vylúčiť štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátnej príslušnosti z oprávnenia na doplnkovú ochranu, ak pred svojím vstupom do tohto členského štátu spáchali jeden zločin alebo viacero zločinov, na ktoré sa nevzťahuje rozsah odseku 1, a ktoré by boli postihnutelné trestom odňatia slobody, ak by boli spáchané v dotknutom členskom štáte a ak opustili svoju krajinu pôvodu iba preto, aby sa vyhli trestom za tieto zločiny.</p>

Späť k **usmerneniu**.

Skratky a užitočné odkazy

- **ESĽP** – Európsky súd pre ľudské práva
 - [O ESĽP](#)
 - [Judikatúra](#)
- **ICTR** – Medzinárodný trestný tribunál pre Rwandu
 - [O ICTR](#)
 - [Judikatúra](#)
- **ICTY** – Medzinárodný trestný tribunál pre bývalú Juhosláviu
 - [O ICTY](#)
 - [Judikatúra](#)
- **MSD** – Medzinárodný súdny dvor
 - [O MSD](#)
 - [Judikatúra](#)
- **Rímsky štatút** – Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu
 - [Znenie Rímskeho štatútu](#)
- **SCSL** – Špeciálny súd pre Sierru Leone
 - [O SCSL](#)
 - [Judikatúra](#)
- **SDEÚ** – Súdny dvor Európskej únie
 - [O SDEÚ](#)
 - [Judikatúra](#)
- **smernica** – smernica o oprávnení na medzinárodnú ochranu
 - [Znenie smernice](#)

Tento prehľad právnych odkazov a judikatúry nepredstavuje úplný referenčný nástroj. Jeho cieľom je iba poskytnúť úradníkovi poverenému prípadom praktické usmernenie s odkazmi na niektoré najvýznamnejšie ustanovenia a judikatúru.

Ďalej uvedené odkazy sú usporiadané podľa tém.

Posudzovanie dôkazov

Dôkazné bremeno

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 4 smernice</p> <p>Článok 12 smernice</p> <p>Článok 17 smernice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ SDEÚ, rozsudok z 9. novembra 2010, spojené veci C-57/09 a C-101/09, B a D, EU:C:2010:661, bod 95

Závažnosť dôkazu

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 4 smernice</p> <p>Článok 12 smernice</p> <p>Článok 17 smernice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ SDEÚ, rozsudok z 9. novembra 2010, Bundesrepublik Deutschland/B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 87 ■ Najvyšší súd (Spojené kráľovstvo), JS/Secretary of State for the Home Department, 17. marca 2010, bod 39 ■ Najvyšší súd (Spojené kráľovstvo), Al-Sirri/Secretary of State for the Home Department, 21. novembra 2012, body 69 až 75 ■ Odvolačný súd (Anglicko a Wales), AN (Afganistan / Secretary of State for Home Department), [2015], EWCA ■ Najvyšší súd Kanady, Ezokola/Canada (Minister of Citizenship and Immigration), 2013 SCC 40, [2013] 2 S.C.R. 678, úvod ■ Najvyšší súd Kanady, Pushpanathan/Canada (Minister of Citizenship and Immigration), [1998] 1 S.C.R. 982 ■ Správny odvolací tribunál (Austrália), SRYYY/Minister for Immigration and Multicultural Affairs, [2006] AATA 320, 5. apríla 2006, body 52 až 62

Kvalifikácia skutkov, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie

Zločin proti mieru

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 1 časť F písm. a) Ženevského dohovoru</p> <p>Článok 12 ods. 2 písm. a) smernice</p> <p>Článok 17 ods. 1 písm. a) smernice</p> <p>Článok 8a Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 6 Charty Medzinárodného vojenského tribunálu z r. 1945 (Londýnska charta)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Federálny súd Kanady, Hinzman/Canada (Minister of Citizenship and Immigration) (F.C.), 2006 FC 420; [2007] 1 F.C.R. 561, Canada: Federal Court, 31. marca 2006; body 141, 142 a 155 až 160

Vojnový zločin

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 1 časť F písm. a) Ženevského dohovoru</p> <p>Článok 12 ods. 2 písm. a) smernice</p> <p>Článok 17 ods. 1 písm. a) smernice</p> <p>Článok 8 Rímskeho štatútu</p> <p>Ustanovenia o vážnych porušeníach Ženevských dohovorov z r. 1949, článku 3 spoločného Dodatočného protokolu I k Ženevským dohovorom z roku 1949 a článkov 4, 13 a 16 Dodatočného protokolu II</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-94-1, prokurátor/Duško Tadić, (odvolacia komora), rozsudok týkajúci sa odvolania obhajoby, ktorého predmetom bola prejudiciálna námietka nedostatku právomoci z 2. októbra 1995, body 128 až 134

Zločin proti ľudskosti

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 1 časť F písm. a) Ženevského dohovoru</p> <p>Článok 12 ods. 2 písm. a) smernice</p> <p>Článok 17 ods. 1 písm. a) smernice</p> <p>Článok 6 Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 7 Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 5 ICTY</p> <p>Článok 3 ICTR</p> <p>Dohovor OSN o zabránení a trestaní zločinu genocídy z roku 1948</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ MSD, uplatňovanie Dohovoru o zabránení a trestaní zločinu genocídy (Bosna a Hercegovina/Srbsko a Čierna Hora), 26. februára 2007, body 299 a 319 ■ ICTY, vec č. IT-05-88-T, Popović a i., (procesná komora), 10. júna 2010, body 809 až 832 ■ ICTY, vec č. IT-95-14-A, prokurátor/Blaškić, (odvolacia komora), 29. júla 2004, body 96 až 102 ■ ICTR, vec č. ICTR-99-52-A, prokurátor/Nahimana a i. (odvolacia komora), 28. novembra 2007, body 915 až 924 ■ ICTR, vec č. ICTR-96-4-T, prokurátor/Jean-Paul Akayesu (procesná komora), rozsudok z 2. septembra 1998, body 500 až 509, 521 a 579 ■ Odvolací súd (Anglicko a Wales), AA-R (Irán)/Secretary of State for the Home Department, [2013] EWCA Civ 835 ■ Správny odvolací tribunál (Austrália), SRYYY/Minister for Immigration and Multicultural Affairs, [2006] AATA 320, 5. apríla 2006

Vážny (nepolitický) trestný čin

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 1 časť F písm. b) Ženevského dohovoru</p> <p>Článok 12 ods. 2 písm. b) smernice</p> <p>Článok 17 ods. 1 písm. b) smernice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ SDEÚ, rozsudok z 24. júna 2015, H. T./Land Baden-Württemberg, C-373/13, EU:C:2015:413, bod 84 ■ Upper Tribunal (Spojené kráľovstvo) (komora pre azyl a prístahovalectvo), AH [článok 1 časť F písm. b)], [2013] UKUT 00382 ■ Súdny výbor Snemovne lordov (Spojené kráľovstvo), T/Secretary of State for the Home Department, [1996] 2 All ER 865, 22. mája 1996 ■ Najvyšší súd Kanady, Febles/Minister of Citizenship and Immigration, 2014, SCC 68 ■ Odvolačný súd (Nový Zéland), S/Refugee Status Appeals Authority, CA262/97, 2. apríla 1998

Skutky v rozpore s cieľmi a so zásadami OSN

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 1 časť F písm. c) Ženevského dohovoru</p> <p>Článok 12 ods. 2 písm. c) smernice</p> <p>Článok 17 ods. 1 písm. c) smernice</p> <p>Charta OSN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ SDEÚ, rozsudok z 9. novembra 2010, Bundesrepublik Deutschland/B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 79 až 99 ■ Najvyšší súd (Spojené kráľovstvo), Al-Sirri/Secretary of State for the Home Department, 21. novembra 2012 ■ Národný súd azylového práva (Francúzsko), SR, č. 611731, 27. júna 2008 ■ Národný súd azylového práva (Francúzsko), p. S, č. 11016153, 15. júla 2014

Nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 17 ods. 1 písm. d) smernice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Národný súd azylového práva (Francúzsko), rozsudok z 29. júna 2012, p. A., č. 10014511 ■ Národný súd azylového práva (Francúzsko), rozsudok z 20. septembra 2012, p. M., č. 10018884 ■ Národný súd azylového práva (Francúzsko), rozsudok z 21. apríla 2011, p. R., č. 10014066 ■ Národný súd azylového práva (Francúzsko), rozsudok z 15. februára 2013, p. B., č. 10005048 ■ Komisia pre záležitosti utečencov (Francúzsko), rozhodnutie z 1. februára 2006, pi. O., č. 533907

Činy teroristickej povahy

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 51 ods. 2 Dodatkového protokolu I, článok 4 ods. 2 písm. d) a článok 13 ods. 2 Dodatkového protokolu II</p> <p>Rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu</p> <p>Rámcové rozhodnutie Rady 2008/919/SVV z 28. novembra 2008, ktorým sa mení a dopĺňa rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV o boji proti terorizmu</p> <p>Medzinárodné dohovory a protokoly týkajúce sa terorizmu (kliknite sem)</p> <p>Bezpečnostná rada OSN, rezolúcia Bezpečnostnej rady č. 1373 (2001) [o ohrození medzinárodného mieru a bezpečnosti spôsobenom teroristickými činmi], 28. septembra 2001, S/RES/1373 (2001)</p> <p>Bezpečnostná rada OSN, rezolúcia bezpečnostnej Rady č. 1566 (2004) o ohrození medzinárodného mieru a bezpečnosti spôsobených terorizmom, 8. októbra 2004, S/RES/1566 (2004)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ SDEÚ, rozsudok z 9. novembra 2010, spojené veci C-57/09 a C-101/09, B a D, EU:C:2010:661 ■ SDEÚ, rozsudok z 29. júna 2010, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof/E a F, C-550/09, EU:C:2010:382, body 61 a 62 ■ Národný súd azylového práva (Francúzsko), p. S, č. 11016153, 15. júla 2014 ■ Národný súd azylového práva (Francúzsko), SR, č. 611731, 27. júna 2008

Osobná zodpovednosť

Všeobecné aspekty

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 12 smernice</p> <p>Článok 17 smernice</p> <p>Články 25, 28, 30 až 33 Rímskeho štatútu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ SDEÚ, rozsudok z 9. novembra 2010, spojené veci C-57/09 a C-101/09, B a D, EU:C:2010:661 ■ Najvyšší súd (Spojené kráľovstvo), JS/Secretary of State for the Home Department, 17. marca 2010, bod 55 ■ Najvyšší súd Kanady, Ezokola/Canada (Citizenship and Immigration), 201, Úvod

Spôsobu osobnej zodpovednosti

Spáchanie skutku, ktorý je dôvodom na vylúčenie

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 12 ods. 3 smernice</p> <p>Článok 17 ods. 2 smernice</p> <p>Článok 25 ods. 3 písm. a) Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 30 Rímskeho štatútu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-98-30/1-T, prokurátor/Miroslav Kvočka a i., rozsudok z 2. novembra 2001, bod 243 ■ ICTY, vec č. IT-98-30/1-T, prokurátor/Miroslav Kvočka a i., rozsudok z 2. novembra 2001, bod 251 ■ ICTY, vec č. IT-94-1, prokurátor/Duško Tadić, (odvolacia komora), rozsudok týkajúci sa odvolania obhajoby, ktorého predmetom bola prejudiciálna námietka nedostatku právomoci z 2. októbra 1995, bod 188

Podnecovanie iných

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 12 ods. 3 smernice</p> <p>Článok 17 ods. 2 smernice</p> <p>Článok 25 ods. 3 písm. b) Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 25 ods. 3 písm. e) Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 30 Rímskeho štatútu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-04-82-A, prokurátor/Boškoski a Tarčulovski, (odvolacia komora), rozsudok z 19. mája 2010, bod 125 ■ ICTY, vec č. IT-95-14/2-A, prokurátor/Dario Kordić a Mario Čerkez (odvolacia komora), rozsudok zo 17. decembra 2004, bod 27 ■ ICTY, vec č. IT-98-30/1-T, prokurátor/Miroslav Kvočka a i., rozsudok z 2. novembra 2001, bod 252 ■ ICTR, vec č. ICTR-99-52-A, prokurátor/Nahimana a i., (odvolacia komora), 28. novembra 2007, bod 440, 479 a 482 ■ ICTR, vec č. ICTR-99-54A-A, prokurátor/Jean de Dieu Kamuhanda, (odvolacia komora), rozsudok z 19. septembra 2005, bod 593 ■ SCSL, vec č. SCSL-2004-16-A, prokurátor/Alex Tamba Brima, Brima Bazzy Kamara, Santigie Borbor Kanu (Ozbrojené sily Revolučnej rady, AFRC), (odvolacia komora), rozsudok z 22. februára 2008, bod 301

Napomáhanie a nahováranie

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 12 ods. 3 smernice</p> <p>Článok 17 ods. 2 smernice</p> <p>Článok 25 ods. 3 písm. c) Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 30 Rímskeho štatútu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-95-13/ 1, prokurátor/Mrkšić a i., (odvolacia komora), 5. mája 2009, body 49 a 145 až 159 ■ ICTY, vec č. IT-98-32-A, prokurátor/Mitar Vasiljević, (odvolacia komora), rozsudok z 25. februára 2004, bod 102 ■ ICTY, vec č. IT-98-30/1-T, prokurátor/Miroslav Kvočka a i. rozsudok z 2. novembra 2001, body 253 až 256 ■ ICTY, vec č. IT-94-1A, prokurátor/Duško Tadić (odvolacia komora), 15. júla 1999, bod 229 ■ ICTR, vec č. ICTR-2001-70-A, Emanuel Rukundo/prokurátor, (odvolacia komora), rozsudok z 20. októbra 2010, bod 52 ■ ICTR, vec č. ICTR-05-88-A, Kalimanzira/prokurátor, (odvolacia komora), rozsudok z 20. októbra 2010, bod 220 ■ ICTR, vec č. ICTR-99-52-A, prokurátor/Nahimana a i., (odvolacia komora), 28. novembra 2007, bod 482 ■ ICTR, vec č. ICTR-96-4-T, prokurátor/Jean-Paul Akayesu (prvá komora), 2. septembra 1998, bod 484 a 545 ■ SCSL, vec č. SCSL-04-14-A, prokurátor/Moinina Fofana, Allieu Kondewa (Civil Defence Forces), (odvolacia komora), 28. mája 2008, bod 72 ■ Upper Tribunal (Spojené kráľovstvo), MT [článok 1časť F písm. a) – napomáhanie a nahováranie], Zimbabwe/Secretary of State for the Home Department, [2012] UKUT 00015(IAC)

Spoločný zločinný podnik

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 12 ods. 3 smernice</p> <p>Článok 17 ods. 2 smernice</p> <p>Článok 25 ods. 3 písm. d) Rímskeho štatútu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-99-36, prokurátor/Radoslav Brđanin, (odvolacia komora), 3. apríla 2007 ■ ICTY, vec č. IT-98-30/1-T, prokurátor/Miroslav Kvočka a i., 2. novembra 2001, body 265 až 312 ■ ICTY, vec č. IT-94-1-A, prokurátor/Duško Tadić, (odvolacia komora), 15. júla 1999, body 190, 191, 195, 196, 202 až 204, 220 a 227 ■ Upper Tribunal (Spojené kráľovstvo), MT [článok 1časť F písm. a) – napomáhanie a nahováranie], Zimbabwe/Secretary of State for the Home Department, [2012] UKUT 00015(IAC)

Veliteľská zodpovednosť

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 12 ods. 3 smernice</p> <p>Článok 17 ods. 2 smernice</p> <p>Článok 28 Rímskeho štatútu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-03-68-A, prokurátor/Naser Orić (odvolacia komora), 3. júla 2008, body 18, 20 a 177 ■ ICTY, vec č. IT-98-30/1-T, prokurátor/Miroslav Kvočka a i., 2. novembra 2001, body 313 a 314 ■ ICTY, vec č. IT-95-14-T, prokurátor/Tihomir Blaškić, 3. marca 2000, body 41, 42 a 67 ■ ICTR, vec č. ICTR-97-20-T, prokurátor/Laurent Semanza, (tretia komora), 15. mája 2003, body 401 a 402

Duševné rozporenie (úmysel a vedomosť)

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 30 Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 32 Rímskeho štatútu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-02-60-A, prokurátor/Vidoje Blagojević a Dragan Jokić (odvolacia komora), 9. mája 2007, bod 127 ■ ICTY, vec č. IT-98-32-T, prokurátor/Mitar Vasiljević, 29. novembra 2002, bod 71 ■ ICTY, vec č. IT-98-30/1-T, prokurátor/Miroslav Kvočka a i., 2. novembra 2001, bod 255 ■ ICTY, vec č. IT-95-14-T, prokurátor/Tihomir Blaškić, 3. marca 2000, bod 286 ■ ICTY, vec č. IT-95-17/ 1, prokurátor/Anto Furundzija, 10. decembra 1998, bod 246 ■ ICTR, vec č. ICTR-96-4-T, prokurátor/Jean-Paul Akayesu (prvá komora), 2. septembra 1998, bod 523

Skutky, ktoré môžu byť dôvodom na vylúčenie, prisudzované skupine alebo režimu

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 12 smernice</p> <p>Článok 17 smernice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ SDEÚ, rozsudok z 9. novembra 2010, spojené veci, C-57/09 a C-101/09, B a D, EU:C:2010:661, body 88 až 98 ■ ICTY, vec č. IT-97-24-T, prokurátor/Milomir Stakić, 31. júla 2003, bod 433

Dôvody, ktoré vylučujú osobnú zodpovednosť**Duševná spôsobilosť chápať a ovládať svoje správanie**

Právne odkazy	Judikatúra
<p>Článok 31 ods. 3 písm. b) Rímskeho štatútu</p> <p>Článok 40 ods. 3) Dohovoru o právach dieťaťa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTR, vec č. ICTR-96-4-T, prokurátor/Jean-Paul Akayesu (prvá komora), 2. septembra 1998, bod 523

Nátlak

Právne odkazy	Judikatúra
Článok 31 písm. d) Rímskeho štatútu Článok 33 Rímskeho štatútu	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-96-22-A, prokurátor/Dragan Erdemovc, (odvolacia komora), 7. októbra 1997, bod 19 ■ Upper Tribunal (Spojené kráľovstvo), AB [článok 1 časť F písm. a) – obrana – nátlak] [2016] UKUT 00376 (IAC)

Sebaobrana a obrana iných

Právne odkazy	Judikatúra
Článok 31 ods. 1 písm. c) Rímskeho štatútu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Správny odvolací tribunál (Austrália), rozsudok zo 16. júna 2010, Re YYMT a FRFJ (2010), 115 ALD 590

Príkazy

Právne odkazy	Judikatúra
Článok 33 Rímskeho štatútu	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, vec č. IT-96-22-A, prokurátor/Dragan Erdemovc, (odvolacia komora), 7. októbra 1997

Ďalšie faktory

Právne odkazy	Judikatúra
Článok 29 Rímskeho štatútu	<ul style="list-style-type: none"> ■ SDEÚ, rozsudok z 9. novembra 2010, spojené veci C-57/09 a C-101/09, B a D, EU:C:2010:661, body 103 až 105 ■ Upper Tribunal (Spojené kráľovstvo) (komora pre azyl a prisťahovalectvo), AH [článok 1 časť F písm. b)], [2013] UKUT 00382

Ďalšie zdroje

Súdna analýza EASO „Vylúčenie: články 12 a 17 smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu (2011/95/EU)“ je časťou série publikácií úradu EASO určených na odborný rozvoj sudcov, súdov a tribunálov a poskytuje komplexný pohľad na klauzuly o vylúčení z hľadiska súdnej praxe.

Webové sídlo Medzinárodného trestného súdu obsahuje rozsiahlu databázu medzinárodných nástrojov, medzinárodnej a vnútroštátnej judikatúry v oblasti medzinárodnej trestnej činnosti. Užitočným nástrojom pre poverených úradníkov, ktorí sa zaoberajú trestnou činnosťou, môžu byť právne nástroje Medzinárodného trestného súdu ICC Legal Tools.

Príslušné materiály Úradu vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR):

- ▶ Príručka postupov a kritérií na určenie právneho postavenia utečenca podľa dohovoru z r. 1951 a protokolu z r. 1967, ktoré sa týkajú štatútu utečencov (kapitola IV);
- ▶ Základné informácie o uplatňovaní klauzúl o vylúčení: článok 1 časť F Dohovoru o právnom postavení utečencov
- ▶ Usmernenia k medzinárodnej ochrane: uplatňovanie klauzúl o vylúčení: článok 1 časť F Dohovoru o právnom postavení utečencov
- ▶ Usmernenia k medzinárodnej ochrane: detské nároky na azyl podľa článku 1 časti A ods. 2 a článku 1 časti F Dohovoru o právnom postavení utečencov z r. 1951 a/alebo Protokolu týkajúceho sa právneho postavenia utečencov z r. 1967

Relevantným zdrojom pri otázkach týkajúcich sa medzinárodného humanitárneho práva a právnych predpisov a konania v medzinárodných a nemedzinárodných konfliktoch môže byť webové sídlo Medzinárodného výboru Červeného kríža (MVČK).

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

- jedno vyhotovenie:
prostredníctvom kníkupectva EÚ Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- viac ako jedno vyhotovenie alebo plagáty/mapy:
na zastúpeniach Európskej únie (http://ec.europa.eu/represent_sk.htm);
na delegáciách krajín, ktoré nie sú členmi EÚ (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sk.htm);
prostredníctvom služby Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sk.htm)
alebo telefonicky na čísle 00 800 6 7 8 9 10 11 (bezplatné telefónne číslo v celej EÚ) (*).

(*) Informácie sa poskytujú bezplatne, ako aj väčšina hovorov (hoci niektorí prevádzkovatelia, telefónnych schránok alebo hotelov vám môžu účtovať poplatky).

Spoplatnené publikácie:

- prostredníctvom kníhkupectva EÚ Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Úrad pre publikácie